

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De samenloop van verschillende misdrijven en hun bestraffing door afzonderlijke vonnissen en arresten

Inleiding

Het is geenszins de bedoeling van deze beknopte studie het complexe vraagstuk van de samenloop van verschillende misdrijven in zijn algeheelheid uit te diepen. Het gaat er enkel om sommige betwiste punten nader toe te lichten, in het bijzonder de samenvoeging en opslorping van straffen, door afzonderlijke vonnissen en arresten uitgesproken voor samenlopende misdrijven. Om deze redenen is het nuttig gebleken deze materie, waarover rechtsleer en rechtspraak het niet altijd eens zijn, in twee grote hoofdstukken in te delen.

Hoofdstuk I geeft een bondig overzicht van de bestraffing van de samenloop, zoals die door artikelen 58 en volgende van ons Strafwetboek is voorzien. Dit deel is zeer algemeen en besteedt slechts aandacht aan enkele vraagstukken, waarover gegronde meningsverschillen bestaan. Voor het overige verwijst het naar de heersende opvattingen.

Hoofdstuk II bestudeert meer in het bijzonder het geval, waarin de verschillende samenlopende misdrijven afzonderlijk worden gevonnist; dit met het oog op de samenvoeging en opslorping der straffen. Hier stellen zich inderdaad speciale moeilijkheden, die door rechtsleer en rechtspraak niet steeds op dezelfde wijze werden opgelost.

Ieder hoofdstuk behandelt achtereenvolgens de volstreckte samenvoeging, de beperkte samenvoeging en de opslorping der straffen.

HOOFDSTUK I. — De bestraffing van de samenloop volgens de Belgische wet. — Algemene regelen.

De wet, die, voor wat haar geest betreft, geïnspireerd werd door het principe : « A chaque délit sa peine », heeft, met het oog op de bestraffing, een onderscheid gemaakt tussen eendaadse en meerdaadse samenloop van misdrijven.

Er is *eendaadse* samenloop, wanneer een persoon door één enkele handeling meer dan één misdrijf pleegt. (Eén enkele handeling kan strijdig zijn met meer dan een enkel wettelijk verbod, of kan ook tweemaal hetzelfde wettelijk verbod overtreden).

Gezien de eenheid van handeling, die door éénzelfde

opzet beheerst wordt, wordt alleen de zwaarste straf uitgesproken (artikel 65).

Op te merken valt dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen de eendaadse samenloop en het voortgezet misdrijf. Onze rechtspraak heeft dit onderscheid niet altijd ingezien. Voor beider bestraffing steunt zij zich op artikel 65, wat, bij gebreke aan uitdrukkelijke wettekst voor het voortgezet misdrijf, geen klaarheid bijbrengt in de juiste bepaling van reeds uiteraard zo moeilijke begrippen. Die toepassing van artikel 65 in beide gevallen is, op zijn minst, betreurenswaardig te noemen.

Er is *meerdaadse* samenloop (*concursum realis* — stoffelijke samenloop), wanneer een en dezelfde persoon opvolgenlijk twee of meer misdrijven pleegt vooraleer over een der feiten een vonnis is geveld, dat in kracht van rechterlijk gewijsde is gegaan.

De wettelijke *herhaling* vereist daarentegen :

— een voorafgaande veroordeling, die in kracht van rechterlijk gewijsde is gegaan;

— deze veroordeling moet uitgesproken zijn door een Belgische rechtbank;

— het begaan van een nieuw misdrijf binnen de voorwaarden voorzien door de wet (artikelen 54 tot 57 Strafwetboek).

Voor de *bestrafing* voorziet ons Strafwetboek beurtelings de volstreckte samenvoeging, de beperkte samenvoeging en de opslorping der straffen. (Dit geldt zowel voor de hoofd- als bijkomende straffen.)

A. Volstreckte samenvoeging.

1. De politiestrafen en de straffen opgelegd voor gecontraventionaliseerde wanbedrijven (artikel 58, — Arg. artikel 1).

Uitzondering op die absolute regel wordt gemaakt door enkele speciale wetten, die bepalen, dat de samenvoeging van straffen, opgelopen wegens overtredingen van dezelfde wet, niet een bepaalde som mag overschrijden (zo : artikel 26 van de Besluitwet van 3 Januari 1946).

2. De bijzondere verbeurdverklaring (artikel 64).

3. De fiscale geldboeten (artikel 100 par. 2).

B.Beperkte samenvoeging : t.t.z. de samengevoegde straffen mogen het dubbel van het maximum van de zwaarste straf niet overschrijden.

1. Samenloop van wanbedrijven (artikel 60).

2. Samenloop van wanbedrijven, met overtredingen voor de geldboeten alleen (artikel 59) t.t.z.

— Beperkte samenvoeging van alle correctionele straffen met alle geldboeten.

— Beperkte samenvoeging van alle correctionele geldboeten met politiegeldboeten en politiegevangenisstraf (voor bewijsvoering : zie infra sub C).

3. Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden onderling.

Hier heeft de rechter de keuze :

— ofwel voor ieder feit één straf op te leggen, zonder dat de straffen samengevoegd, het dubbel van het maximum van de zwaarste straf overschrijden (artikel 60);

— ofwel één enkele straf op te leggen, die ten hoogste 5 jaar mag bedragen. Dit is mogelijk door toepassing van artikel 82; dus enkel en alleen in het geval dat de misdaden gecorrectionaliseerd werden om reden van verzachtende omstandigheden. (Niet toepasselijk wanneer het redenen van verschoning betreft.)

Daarenboven is de werking van artikel 82 beperkt tot gecorrectionaliseerde misdaden en geldt zij niet voor wanbedrijven.

Artikel 82 betekent eigenlijk een geval van opsorping van straffen, daarom hebben wij het nuttig geoordeeld de behandeling ervan nogmaals te hernemen sub C.

4. Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden met wanbedrijven.

In dit geval worden één (artikel 82) of meerdere (artikel 60) straffen uitgesproken voor de gecorrectionaliseerde misdaden (zie supra sub 3), en verschillende straffen voor elk van de verschillende wanbedrijven, met inachtneming van het maximum door artikel 60 bepaald.

Algemene opmerking betreffende de samenvoeging van straffen :

De rechter, aan wiens oordeel verschillende samenlopende misdrijven onderworpen werden, moet voor ieder van deze misdrijven een *afzonderlijke* straf uitspreken. Het is slechts wanneer het totaal van deze straffen het wettelijk maximum overtreft, dat de rechter dit totaal mag herleiden tot voornoemd maximum. De verschillende straffen blijven nochtans afzonderlijk bestaan en smelten niet samen in één straf. (Cass. 9 Februari 1925, Pas. I, 129; Cass. 10 October 1932, Pas. I, 266.)

Deze zienswijze kan als volgt worden uitgelegd :

De noodzakelijkheid een afzonderlijke straf uit te spreken voor elk van de vastgestelde misdrijven wetigt zich door volgende overweging : alleen deze handelwijze stelt het Hof van Verbreking in de gelegenheid na te gaan of ieder misdrijf beteugeld werd binnen de wettelijk toegelaten grenzen. (Cass. 27 Januari 1930, Pas. 1930, I, 82.)

Daar de verschillende straffen niet samensmelten in één straf, kan de rechter, eventueel, voor enkele onder hen de voorwaardelijkheid toestaan, en voor andere niet. Hij kan ook verschillende termijnen van uitstel bepalen voor de straffen die hij voorwaardelijk heeft uitgesproken.

Deze stelling werd vroeger betwist. Sommige rechtschrijvers, waaronder Nypels, en enkele arresten van het Hof van Verbreking, hebben wel eens beweerd

dat de verschillende samengevoegde straffen slechts één straf uitmaakten. (« En cas de délits concurrents, le juge, en réunissant les diverses quotités de peines, ne prononce qu'une seule peine ». (Cass. 28 October 1901, Pas. 1902, I, 24; Cass. 11 December 1922, Pas. 1923, I, 107.)

Een ander arrest, dat eveneens samengevoegde straffen als één enkele straf beschouwt, en zich steunt op de voorbereidende werken, heeft als volgt geoordeeld : indien, in geval van samenloop van wanbedrijven, de verschillende straffen voor elk van deze wanbedrijven, afzonderlijk genomen, minder bedragen dan zes maanden, maar wanneer hun totaal de zes maanden overtreft, kan de onmiddellijke aanhouding bevolen worden. (Cass. 11 December 1922, Pas. 1923, I, 107.)

Deze zienswijze is, naar onze mening, verkeerd. Inderdaad, wanneer wij zo te werk gaan, zou een samenvoeging van een voldoende aantal politiegevangenisstraffen, die de zes maanden overschrijden, eveneens tot onmiddellijke aanhouding kunnen leiden (art. 58).

Er is bovendien geen enkele formele wettekst in die zin.

C. Opsorping. « Poena major absordet minorem ».

1. Correctionele- en politiestraffen worden door criminele straffen opgeslorpt. Alleen deze laatste wordt uitgesproken of uitgevoerd (artikel 61).

2. Bij samenloop van meerdere misdaden wordt de zwaarste straf alleen opgelegd. Is zij tijdelijk, dan « kan » haar maximum met vijf jaar verhoogd worden (artikel 62).

3. Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden (zie supra sub B).

De rechter kan krachtens artikel 82 de opsorping laten geschieden. In dit geval spreekt hij slechts één enkele straf uit, die de vijf jaar — maximum van de correctionele gevangenisstraf — niet kan overschrijden, behoudens in geval van wettelijke herhaling.

Het gaat hier dus enkel om misdaden, die gecorrectionaliseerd werden uit hoofde van verzachtende omstandigheden en bovendien niet om wanbedrijven.

4. Politiegevangenisstraf wordt opgeslorpt door correctionele gevangenisstraf (artikel 59).

Politiegevangenisstraf blijft dus bestaan nevens een correctionele geldboete. Deze beide straffen worden samengevoegd, binnen de grenzen door artikel 60 bepaald.

Over dit laatste punt bestaat er geen eensgezindheid. Nochtans is de ratio legis, zoals die blijkt uit het Verslag aan de Senaat, in die zin.

Artikel 59 bepaalt het volgende :

— samenvoeging van al de politie- of correctionele geldboeten, hetzij zij hoofd- of bijkomende straffen zijn, binnen de grenzen aangegeven door artikel 60;

— opsorping van de politiegevangenisstraf door de correctionele gevangenisstraf;

— samenvoeging van de correctionele straffen binnen dezelfde grenzen van artikel 60.

Politiegevangenisstraf blijft dus bestaan nevens correctionele geldboeten.

Een vonnis van de Correctionele Rechtbank te Brussel, dd. 12 Juni 1923 (Revue de droit pénal, 972 en de noten) bevestigt dit in klare termen : « Wanneer geen enkele correctionele gevangenisstraf wordt uitgesproken, mag een politiegevangenisstraf worden uitgesproken voor de overtreding. »

Voornoemd vonnis veroordeelde de betichte tot :

A. 100 frank geldboete;

B. 7 dagen gevangenisstraf en 25 frank geldboete.

Wat is nu die ratio legis van artikel 59? De wetgever heeft de opslorping van de politiegevangenisstraf door de correctionele gevangenisstraf voorzien. Waarom? Omdat hij terecht van oordeel was, dat de geringe duur van de politiegevangenisstraf niet in aanmerking kan genomen worden, wanneer een correctionele gevangenisstraf, die tot haar maximum kan worden opgedreven, uitgesproken wordt. Deze correctionele gevangenisstraf « bevat » de politiegevangenisstraf. (Verslag aan de Senaat; Nypels, Leg. crim., T. VI, n° 39.)

De toestand wordt helemaal anders, wanneer alleen een correctionele geldboete wordt uitgesproken. Wanneer geen correctionele gevangenisstraf wordt uitgesproken, hoe is het dan mogelijk dat de correctionele gevangenisstraf de uitgesproken politiegevangenisstraffen zou kunnen « opslorpen »?

Het is dus logisch, en volledig in overeenstemming te brengen met de geest van artikel 59, dat de politiegevangenisstraffen, uitgesproken voor overtredingen die in samenloop zijn met wanbedrijven, waarvoor alleen een correctionele geldboete wordt uitgesproken, naast die correctionele geldboeten blijven bestaan, en samengevoegd worden met hen, binnen de grenzen van artikel 60.

Slotbeschouwingen op hoofdstuk I.

1. Wanneer er *twijfel* bestaat omtrent de samenloop — men verkeert bijvoorbeeld in onzekerheid omtrent de juiste data, waarop de misdrijven werden gepleegd — dient men steeds, zoals het de algemene regel is in ons strafrecht, de gunstigste oplossing te nemen voor de verdachte.

De oplossing, die het gunstigt is voor de verdachte, bestaat erin de regels van de samenloop toe te passen. Deze beperken immers de samenvoeging der straffen, of schrijven de opslorping voor.

2. Er is rechtsleer en rechtspraak, die beweren, dat men het totaal der straffen, uitgesproken voor samenlopende misdrijven, in acht moet nemen om op grond van dit totaal de verjaring te berekenen, of om na te gaan of er wettelijke herhaling is.

— Indien het totaal van de verschillende straffen, die elk op zichzelf minder dan één jaar bedragen, één jaar overschrijdt, zou er wettelijke herhaling zijn, indien er binnen de 5 jaar een nieuw wanbedrijf gepleegd wordt. (B. J. 1931, 518.)

— Ook om de duur der verjaring te berekenen (5 of 10 jaar), zou men het totaal van de verschillende straffen, uitgesproken voor samenlopende misdrijven, moeten in acht nemen. (Cass. 28 October 1901, B. J. 1902, 150.)

Die regel is vanzelfsprekend slechts van toepassing wanneer de samenloop ontegensprekelijk vaststaat, t.t.z. wanneer er hoegenaamd geen twijfel bestaat omtrent de data der misdrijven.

Indien die twijfel bestaat, worden de verschillende straffen niet getotaliseerd, om op grond van dit totaal de wettelijke herhaling, en de duur der verjaring te berekenen. In geval van twijfel moet steeds die oplossing genomen worden, die het gunstigste is voor de verdachte.

Alhoewel deze opvatting alle interesse verdient, menen wij toch dat zij niet de goede is. En dit niet alleen om de redenen, die wij hoger vermeldde (zie de algemene opmerking sub B), maar vooral om het feit, dat zij strijdig is met de geest van de wet. De wetgever heeft de regels over de samenloop uitdrukkelijk voorzien om de dader van verschillende misdrijven tegen een al te strenge, al te onharmhartige straf te

beschermen. Hij heeft de samenvoeging der straffen beperkt, en in andere gevallen de opslorping bevolen. Hoe zou hij dan gewild hebben, dat de toepassing van die regels een verzwaring zou betekenen voor de reeds veroordeelde verdachte, wat de wettelijke herhaling en de duur der verjaring betreft? Daar de straffen afzonderlijk blijven bestaan en niet smelten in één straf, mag hier ook het totaal van de verschillende straffen niet als grondslag genomen worden van de herhaling en de duur der verjaring.

3. De regels over de samenloop gelden zowel voor de hoofd- als bijkomende straffen. Zo mag de vervangende gevangenisstraf, in correctionele zaken, voor samenlopende misdrijven de zes maanden niet overschrijden. (Cass. 22 December 1913, Pas. 1914, I, 41; Cass. 3 Januari 1922, Pas. I, 120.)

4. De gelijktijdige toepassing van de regels over de samenloop van verschillende misdrijven en van deze over de wettelijke herhaling, maakt het mogelijk een straf van 20 jaar gevangenis uit te spreken.

In zulk geval moet de rechter eerst de straf bepalen met het oog op de herhaling, en daarna slechts de regels over de samenloop toepassen. (Cass. 12 Juni 1922, Pas. 1922, I, 353.)

5. Artikelen 11 en 12 van het Militair Strafwetboek bevatten bijzondere beschikkingen betreffende de samenloop van misdrijven.

Maar artikel 58 van het Militair Strafwetboek maakt op algemene wijze de beschikkingen van het gewoon Strafwetboek aangaande de samenloop van misdrijven toepasselijk op de militaire misdrijven.

HOOFDSTUK II. — De bestraffing van de samenloop in afzonderlijke vonnissen en arresten.

Er stelt zich geen enkele moeilijkheid, wanneer de verschillende samenlopende misdrijven *samen* gevonden worden.

De rechter heeft in dit geval alleen de hierboven — sub Hoofdstuk I — aangehaalde regels toe te passen.

a) Volstrekte samenvoeging : De rechter spreekt elk der straffen afzonderlijk uit, zonder ze op te tellen.

b) Beperkte samenvoeging : De rechter legt een straf op voor elk misdrijf. Daarna telt hij al de straffen samen en indien het totaal het dubbel van het maximum van de zwaarste straf overtreft, wordt het tot dit maximum herleid.

c) Opslorping : De rechter moet uitspraak doen over al de hem voorgelegde feiten, maar hij legt slechts één enkele straf op.

De moeilijkheden rijzen eerst op, wanneer de verschillende samenlopende misdrijven *afzonderlijk* gevonden worden.

Het staat buiten twijfel dat er samenloop van misdrijven is, niet alleen wanneer de verschillende samenlopende misdrijven gelijktijdig voor dezelfde rechter gebracht worden, maar ook wanneer zij opvolgentlijk gebracht worden hetzij voor dezelfde rechtbank, hetzij voor verschillende rechtbanken. Men kan inderdaad het lot van de beschuldigde of van de verdachte niet laten afhangen van het toeval in het onderzoek of van de luim van het Openbaar Ministerie, die naar willekeur de straffen zou kunnen verzwaren of verlichten, door de vervolgingen te splitsen of deze te verenigen. (Rép. part., VIII, blz. 72.)

De regels voorzien door artikel 58 en volgende van het Strafwetboek zijn toepasselijk, zelfs indien de veroordelingen voor samenlopende misdrijven uitgesproken werden door verschillende rechtbanken.

De grote vraag is te weten *hoe* die regels moeten toegepast worden.

Het kan dus gebeuren, dat misdrijven, die in samenloop zijn met andere, welke reeds vroeger definitief werden gevonnist, eerst later aan de strafrechtbank onderworpen worden. De eerste rechter, die geen samenloop vermoedde, heeft zijn straf uitgesproken, zonder met enige samenloop rekening te houden. Wat volledig normaal is, vermits hij die samenloop niet kende. Wanneer nu zijn vonnis reeds in kracht van gewijsde is gegaan, worden andere misdrijven, die in samenloop zijn met die welke reeds definitief werden gevonnist, voor de strafrechter gebracht.

Op dit ogenblik kan een zekere onregelmatigheid blijken: waren de verschillende samenlopende misdrijven terzelfdertijd voor de rechter gebracht, dan had deze niet al de straffen uitgesproken, die thans door het eerste vonnis definitief geworden zijn. M.a.w. er ontstaat een zekere wettelijke onverenigbaarheid van straffen.

Vandaar de vraag: kan het tweede vonnis, en in hoever, deze ongelijkheid, deze onregelmatigheid, die voortspuit uit het feit, dat de eerste rechter niet volledig de strafrechtelijke toestand van de delinquent heeft gekend, kan het tweede vonnis deze onregelmatige toestand opnieuw gezond maken. Is de tweede rechter verplicht over de samenvoeging en de opslorping uitspraak te doen, en kan hij dat?

Vooreerst willen wij de aandacht trekken op enkele *principes*, die vaststaan:

a) Noch de macht van de rechter, noch de rechten van de verdediging vóór deze tweede rechter, mogen geschonden worden door het feit dat samenlopende misdrijven afzonderlijk gevonnist worden.

b) De tweede rechter mag vanzelfsprekend geen verandering brengen aan de eerste definitieve veroordeling.

c) Doch de tweede rechter doet geen afbreuk aan het gezag van het eerste vonnis, wanneer hij beslist dat de veroordelingen uitgesproken door het eerste vonnis, toegerekend zullen worden op de straffen, die zullen voortspuiten uit het vonnis, dat hij in de nieuwe zaak zal vellen. Door deze toerekening verandert de tweede rechter hoegenaamd niet de draagwijdte van het eerste vonnis; hij bepaalt alleen de draagwijdte van « zijn » vonnis.

Wat is nu de bevoegdheid van de tweede rechter aangaande de *opslorping* en de *samenvoeging* der straffen, uitgesproken door samenlopende misdrijven, die afzonderlijk gevonnist worden?

Opmerking: De Memorie van Toelichting bepaalt als volgt de opdracht van de rechter, wanneer de samenlopende misdrijven afzonderlijk gevonnist worden:

« In algemene regel zal de tweede rechter doen, hetgeen de eerste rechter zou gedaan hebben, indien hij gelijktijdig had moeten oordelen over al de samenlopende misdaden en wanbedrijven samen; t.z. hij zal nieuwe correctionele straffen uitspreken, die zullen samengevoegd worden met de eerste, in acht nemende de bepalingen van artikel 85, ofwel zal hij de criminele straf verzuimen, tot dewelke de beschuldige reeds voordien veroordeeld werd. »

Vele rechtschrijvers en een groot deel der rechtspraak — meestal oudere — zeggen dat de tweede rechter, die vanzelfsprekend een straf moet opleggen voor ieder van de hem voorgelegde feiten, *niet verplicht* is uitdrukkelijk over de samenvoeging of opslorping der straffen *uitspraak* te doen. Deze mogen ter gelegenheid van de *uitvoering* der straf geschieden. Het zal dan de taak zijn van het Openbaar Ministerie, door het indienen van een genadeverzoek van ambtswege, er voor te zorgen dat de opslorping of de

samenvoeging, zoals die door de wet is voorzien, toegepast wordt; er bijgevolg voor te zorgen, dat de veroordeelde geen straffen dient te ondergaan, die de wettelijke maxima overschrijden.

In die zin o.a. Constant, die zich als volgt uitdrukt:

De regels voorzien door artikel 58 en volgende van het Strafwetboek vinden hun toepassing bij de uitvoering der straffen.

Het gebeurt vaak dat de rechtbanken zich onthouden uit te spreken over de kwestie van de samenvoeging der straffen, ten gevolge van de samenloop van misdrijven. Dit is namelijk het geval wanneer de rechter in de onwetendheid verkeert nopens de vroegere vervolging, waarvan het strafregister nog geen melding maakt.

In zulke hypothese is het de taak van het Openbaar Ministerie, op het ogenblik van de uitvoering, de toestand die geschapen werd door de samenloop van misdrijven te regulariseren. Indien het vaststelt, dat het wettelijk maximum van de straf door de opeenvolgende veroordelingen werd overschreden, zal het een genade-besluit uitlokken, om het totaal van de straffen op de wettelijke hoogte terug te brengen.

In die zin eveneens: Haus, Braas, Rubbrecht, Collin e.a.

Ook een tamelijk uitgebreide rechtspraak, o.a.:

Cass. 7 Mei 1877 (Pas. 1877, I, 238): « Indien de misdaad als laatste misdrijf vervolgd werd, zou de criminele straf de vroeger uitgesproken straffen opslorpen, zonder dat daarvoor een verklaring door het Hof zou nodig blijken. »

Cass. 10 Juli 1893 (Pas. 1893, I, 290): « In het geval dat, ten gevolge van opeenvolgende veroordelingen, uitgesproken door verschillende rechtbanken uit hoofde van samenlopende misdrijven, de betichte veroordeeld wordt tot een geheel van straffen, dat het maximum vastgesteld door artikel 60 van het Strafwetboek overtreft, heeft het Openbaar Ministerie tot recht en tot plicht, deze straffen slechts te doen ondergaan binnen hun wettelijke grenzen. »

Cass. 18 November 1946 (Pas. 1946, I, 421).

Cass. Fr. 23 December 1880 (D. P. 1881, I, 278).

Cass. Fr. 20 September 1888 (D. P. 1889, I, 121), e.a.

Andere auteurs en andere rechtspraak beweren het tegenovergestelde: De tweede rechter, t.z. de rechter aan wiens oordeel de nieuwe vervolgingen onderworpen worden, zou volgens hen *verplicht* zijn, in zijn vonnis, over de samenvoeging en opslorping der straffen uitspraak te doen.

Zo: Schuind: « Wanneer, ten gevolge van de samenloop, de straffen het wettelijk maximum overtreffen, moet de rechter ze terugbrengen tot dit maximum. Hij moet het doen, zelfs indien de straffen door afzonderlijke beslissingen uitgesproken worden. »

Zo ook Nypels en Servais, die er volgende nieuwe beschouwing aan toevoegen: « De correctionele rechtbank, bij dewelke een wanbedrijf werd aanhangig gemaakt, heeft niet de bevoegdheid te bevelen dat de correctionele straffen, die vroeger voor andere feiten werden uitgesproken, samengevoegd zouden worden met de nieuwe veroordeling. De samenvoeging geschiedt van rechtswege. (Brussel, 11 Maart 1893, Pas. 1893, I, 232.) Nochtans, indien het totaal, dat zo bekomen werd, de voorgeschreven grenzen moest overschrijden (artikel 60), zou de tweede rechter moeten beslissen dat de straf, die door hem uitgesproken wordt, voor zoveel als nodig opgeslorpt wordt door de vroeger uitgesproken straffen. Hetzelfde geldt voor de rechter, die een nieuwe correctionele- of criminele veroordeling uitspreekt ten laste van iemand, die reeds vroeger veroordeeld werd uit

hoofde van een samenlopende misdaad; hij moet verklaren dat de nieuwe veroordeling opgeslorpt wordt door de vorige (artikelen 61 en 62).

Er is eveneens rechtspraak in die zin :

Cass. 23 Juli 1934 (Rev. dr. pén. 1934, blz. 826).

Corr. Verviers, 20 April 1890 (Pand. pér. 1891, 259).
Assisenhof West-Vlaanderen, 7 November 1885 (Belg. Jud. 1886, 111).

Deze laatste opvatting is, naar onze mening, ook de beste.

1. Het staat vast, dat de rechter voor elk bewezen misdrijf, dat hem wordt voorgelegd, een straf moet uitspreken; zelfs indien er samenloop is. « De beschuldigde of de betichte, die aan nieuwe debatten onderworpen wordt en schuldig wordt verklaard, moet veroordeeld worden, niet alleen tot de mogelijke schadevergoeding en tot de kosten van het geding, maar ook tot de wettelijke straf, hoewel deze, in haar uitvoering, samensmelt met de vroeger uitgesproken straf. » (Haus, 3^e uitgave, n°s 926 en 927.)

« De omstandigheid, dat de opslorping tot gevolg zou hebben de tweede veroordeling illusoir te maken, geeft aan de rechter niet het recht te weigeren deze uit te spreken. De publieke vordering wordt niet uitgedoofd door het feit dat de straf uitgeput is. » (Nypels en Servais, 222.)

Zeer belangwekkend in dit opzicht is een reeds vermeld arrest van het Assisenhof van West-Vlaanderen (7 November 1885, Belg. Jud. 1886, 111), dat in zijn motivering o.m. verklaart : « Aangezien de leer volkomen eensgezind is omtrent het feit, dat, in strafzaken, het uitgeput-zijn van de straf hoegenaamd niet de publieke vordering uitdooft; en aangezien deze laatste tot voorwerp heeft, de straf toe te passen, die voorzien is door de wet, moet de rechter de schuldige veroordelen tot de wettelijke straf, die aan het misdrijf is gehecht, zelfs indien de uitvoering van deze straf tegengehouden wordt door de gevolgen van een vroegere veroordeling. »

Dit arrest wordt tegengesproken door een ander arrest van het Assisenhof van West-Vlaanderen (27 December 1884, J. T. 1885, 250), dat door Beltjens wordt overgenomen, maar dat wij niet kunnen bijtreden. Het arrest zegt het volgende : « Wanneer een beschuldigde reeds vroeger veroordeeld werd uit hoofde van een misdaad, die zich in samenloop bevindt met een andere misdaad, welke in een latere vervolging te zijnen laste bewezen is, en strafbaar met een minder zware straf dan de eerste misdaad, bestaat er geen reden een straf uit te spreken in deze nieuwe vervolging. »

De rechter « moet » voor elk bewezen misdrijf, al zijn zij onderling in samenloop, en al worden zij afzonderlijk gevonnist, de wettelijke straf uitspreken. In onze hypothese van Hoofdstuk II is dit een afwijking van artikelen 61 en 62. Zie de tekst : ... wordt « alleen de zwaarste straf uitgesproken ».

2. De wetgever van 1867 heeft de regels over de samenloop in het Strafwetboek ingelast, om de dader van verschillende misdrijven te beschermen, en een onbeperkte samenvoeging van belangrijke straffen onmogelijk te maken.

De regels moeten ook toegepast worden, wanneer de verschillende samenlopende misdrijven afzonderlijk gevonnist worden.

Daarom zou het onredelijk en ook gevaarlijk zijn, die toepassing afhankelijk te maken van een genadeverzoek, van ambtswege ingediend door het Openbaar Ministerie; genade-verzoek, dat in principe steeds

« kan » afgewezen worden (de genade is namelijk een gunst) en op de wil van het O. M. berust.

De rechtszekerheid dient vooral te primeren en onze strafwet, in haar beschikkingen over de samenloop, is formeel.

De wettelijke regelen over de samenloop van verschillende misdrijven zouden daarom het doelmatigst en het zekerst worden toegepast, indien de tweede rechter verplicht ware over de samenvoeging — t.t.z. te zorgen dat deze het wettelijk maximum niet overschrijdt — en over de opslorping uitspraak te doen in zijn vonnis. Door hem te verplichten daarover uitspraak te doen, wordt de controle van het Verbrekingshof effectief, en de rechtszekerheid verzekerd.

Deze handelwijze van de tweede rechter doet geen afbreuk aan het gezag van het eerste vonnis; de tweede rechter verandert de dragawijde niet van het eerste vonnis; hij bepaalt daardoor alleen de draagwijde van zijn eigen vonnis.

Deze verplichting veroorzaakt geen nieuwe moeilijkheden in het onderzoek. Er zal door de tweede rechter speciale aandacht dienen geschonken te worden aan het gerechtelijk verleden van de beschuldigde. Bij het dossier zal men een afschrift moeten voegen van de vroegere veroordelingen, waarop de tweede rechter zich steunen moet, om over opslorping en samenvoeging te kunnen beslissen. Dit is niets nieuws, en deze stukken zijn ook vereist bij het indienen van een genade-verzoek.

Wanneer, om een of andere reden, een vorige vervolging aan de rechter onbekend is, en hij uit dien hoofde niet over de samenloop heeft beslist, blijft nog steeds — als het ware ten suppletieven titel — de weg open van het genade-verzoek, door het Openbaar Ministerie ingediend, om de toestand van de veroordeelde, overeenkomstig de wet, te regelen.

* * *

Na in grote lijnen het geval gesitueerd te hebben, waarin de verschillende samenlopende misdrijven afzonderlijk worden gevonnist — dit met het oog op de samenvoeging en de opslorping der straffen — kunnen wij thans, en dit zeer vluchtig, over die samenvoeging en opslorping in het bijzonder enkele losse beschouwingen maken.

A. Eendaadse samenloop

Misdrijven in ééndaadse samenloop zullen zéér zelden afzonderlijk gevonnist worden.

Nochtans kan het gebeuren dat éénzelfde handeling, die verschillende misdrijven uitmaakt, een tweede maal voor de rechtbank gebracht wordt, onder vorm van een nieuwe beschuldiging. Het lawaai bijvoorbeeld, kan terzelvertijde de overtreding uitmaken van nachtruoer (artikel 561, al. 1), en het wanbedrijf van beledigingen (artikel 448). Indien de exceptie van het gewijsde niet kan opgeworpen worden tegen de publieke vordering, zal de tweede rechter de straf uitspreken van het misdrijf, dat hem werd voorgelegd. Deze straf zal de eerste opslorpen, indien zij de zwaarste is, of zal niet uitgevoerd worden, indien zij de minst zware is. (Cass. 4 Februari 1907, Pas. I, 111.)

Volgens onze stelling zou de tweede rechter, die vanzelfsprekend een straf moet uitspreken, ook uitdrukkelijk over de opslorping uitspraak moeten doen.

B. Meerdadse samenloop

1. Volstreckte samenvoeging :

Hier stelt zich geen enkele moeilijkheid; de toestand

is dezelfde als werden de samenlopende misdrijven samen gevonnist.

2. Beperkte samenvoeging :

Samenloop van wanbedrijven; samenloop van wanbedrijven met overtreding; samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden met wanbedrijven; samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden onderling (zie ook en vooral sub 3).

De tweede rechter zal er voor zorgen, dat de straffen die hij uitspreekt, gevoegd bij de reeds vroeger uitgesproken straffen, het wettelijk maximum — t.t.z. het dubbel van het maximum van de zwaarste straf — niet overschrijden. Indien dit zo is, zal hij de uitgesproken straffen tot dit maximum terugbrengen. Hij zal dus uitspraak doen over de samenvoeging.

Daarom is, naar onze mening, niet juist hetgeen een arrest van het Hof van Beroep te Brussel (11 April 1907, B. J. 1907, 543) beslist: «Indien samenlopende misdrijven afzonderlijk gevonnist worden, en dat de straffen, uitgesproken door de eerste rechter, reeds het dubbel van het maximum van de zwaarste straf bereiken, moet de tweede rechter zich ervan onthouden nog een straf uit te spreken.»

In dit geval zou de tweede rechter toch nog een straf moeten uitspreken, doch, beslissende over de samenvoeging, bepalen dat er geen reden bestaat de tweede straf uit te voeren, daar de eerste reeds het dubbel van het maximum der zwaarste straf heeft bereikt. Het is natuurlijk vanzelfsprekend dat de veroordeelde slechts die straf kan ondergaan, welke binnen de perken der wet valt. — Zie daarover insgelijks onze vroegere beschouwingen.

3. Opslorping.

a) Politiegevangenisstraf wordt opgeslorpt door correctionele gevangenisstraf.

De tweede rechter moet beslissen dat de correctionele gevangenisstraf, die hij zal uitspreken, de politiegevangenisstraf, opgelegd door de eerste veroordeling, zal opslorpen. Op dit punt is de rechtspraak formeel. (Brussel, 6 Maart 1875, Pas. 1875, II, 151; Luik, 12 Februari 1906, Pas. 1906, II, 159.)

Indien de tweede rechter deze opslorping niet bevolen heeft, moet zijn beslissing verbroken worden. (Cass. 1 Februari 1909, Pas. 1909, I, 123.)

b) Samenloop van gecorrectionaliseerde misdaden: Benevens de oplossing van artikel 60 (supra), kan de rechter op grond van artikel 82 één straf uitspreken. Hij kan de opslorping der straffen laten geschieden.

De beschuldigde heeft het recht aan de rechtbank te vragen, dat hij voor de samenlopende gecorrectionaliseerde misdaden slechts één enkele straf zou oplopen. (Brussel, 11 April 1907, contra Brussel, 31 Aug. 1925.) Dit recht kan hem niet ontnomen worden noch kan het verminderd worden, door het feit dat beide misdaden afzonderlijk gevonnist worden.

De tweede rechter, t.t.z. hij, aan wiens oordeel de nieuwe misdrijven onderworpen worden, zou niet mogen weigeren over deze vraag tot opslorping der straffen uitspraak te doen, tenzij de gevraagde beslissing de kracht van gewijsde, gehecht aan het eerste vonnis, in gevaar zou kunnen brengen.

De tweede rechter mag dus de straf van het eerste vonnis niet verkorten of verzachten. Hij mag enkel zeggen dat de eerste straf zal opgeslorpt zijn door de tweede, die hij zal uitspreken. (Daarom moet die tweede straf zwaarder, of minstens even zwaar zijn als de eerste.)

c) Samenloop van misdaad met wanbedrijf of overtreding.

De tweede rechter moet de opslorping bevelen van de correctionele- en politiestraffen door de criminele straf. Alleen deze laatste wordt uitgevoerd. (N.B. — Het maximum van de straf, die de misdaad beteugelt, mag niet overschreden worden.) De tweede rechter, aan wiens oordeel de nieuwe misdrijven onderworpen worden, zal voor elk van hen een straf uitspreken. Dit is een *afwijking op artikel 61*. (Zie per analogie het Arrest in Bijlage.) Daarna eerst beveelt hij de opslorping.

d) Samenloop van misdaden.

De tweede rechter zal een nieuwe straf uitspreken (zie Arrest van het Assisenhof van West-Vlaanderen, 7 November 1885, Belg. Jud. 1886, 111) dat bepaalt: *Artikel 62* in zijn bepaling: ... «wordt alleen de zwaarste straf uitgesproken», is *niet toepasselijk* wanneer de samenlopende misdaden afzonderlijk vervolgd worden, en niet meer vervat zijn in dezelfde beschuldiging. (Zie de tekst van het arrest in bijlage.)

— Is die nieuwe straf kleiner dan de eerste straf, dan zegt hij dat ze door de eerste straf opgeslorpt wordt. Hij mag nochtans de eerste straf met 5 jaar verhogen, indien deze tijdelijk is.

— Is die nieuwe straf groter dan de eerste straf, dan bepaalt hij, bij het uitspreken der strengere straf, dat de straffen uitgesproken door het eerste arrest, door de tweede straf opgeslorpt worden.

Het wettelijk maximum van de nieuwe straf mag met 5 jaar verhoogd worden om reden van de samenloop.

Bibliographie

Braas: *Traité élémentaire de droit pénal* (blz. 228 en volgende).

Simon: *Handboek van Belgisch Strafrecht* (n° 165 en volgende).

Beltjens: *Encyclopédie du droit criminel belge* (I, blz. 71 en volgende).

Constant: *Manuel de droit pénal* (I, blz. 94 en volgende).

Goedseels: *Commentaire du Code Pénal belge* (n° 483 en volgende).

Répertoire pratique du droit belge (VII, Infraction, n° 418 en volgende).

Schuind: *Traité pratique de droit criminel* (I, blz. 125 en volgende).

Nypels en Servais: *Le Code Pénal belge interprété* (I, blz. 220 en volgende).

Haus: *Principes généraux de droit pénal* (I, blz. 538 en volgende), (5° éd. 923 en volgende).

Collin: *Leergang over strafrecht* (blz. 116 en volgende).

Rubbrecht: *Belgisch Strafrecht*.

Belgique Judiciaire: *Du concours matériel d'infractions constatées par des condamnations non concomitantes* (1931, 514 en volgende).

Pasicrisie: *Belgique Judiciaire* (rechtspraak).

Revue de droit pénal et de criminologie (1923, 972 en de nota's).

Journal de Tribunaux (1885, 250).

Bijlage: Arrest van het Assisenhof van West-Vlaanderen dd. 7 November 1885.

«Attendu que par arrêts rendus par la Cour d'Assises de la Flandre-Occidentale, l'accusé Edouard Lecoutre a déjà été condamné du chef de vols, à savoir :

1° A vingt années de travaux forcés, le 24 décembre 1884;

2° A six ans de réclusion, le 3 août 1885, crimes concurrents avec celui pour lequel il comparait aujourd'hui, devant la Cour;

» Attendu que l'article 62 du Code Pénal, en édictant qu'en cas de concours de plusieurs crimes, la peine la plus forte sera seule prononcée, n'a point eu pour but d'interdire aux Cours d'Assises saisies de la connaissance d'un crime unique de prononcer la peine y attachée, alors que ce crime serait antérieur à une condamnation précédemment prononcée contre le même accusé;

» Attendu que l'article 62 n'a manifestement visé que le cas le plus général, celui où tous les crimes concurrents sont compris dans la même accusation et simultanément poursuivis dans un seul et même débat, cas auquel il n'échet qu'à prononcer une seule peine;

» Attendu qu'il est satisfait au vœu de la loi, et que le principe du non-cumul des peines en matière

criminelle, consacré par l'article 62 du Code Pénal, ne reçoit aucune atteinte, si l'arrêt déclare, comme en l'espèce, que la peine appliquée sera absorbée par celle plus forte antérieurement prononcée;

» Attendu qu'il est de doctrine en matière répressive que l'épuisement de la pénalité n'éteint point l'action publique, et que celle-ci ayant pour objet l'application de la peine portée par la loi, le juge doit condamner le coupable à la peine légale, attachée à l'infraction, bien que l'exécution de cette peine soit arrêtée par l'effet d'une condamnation antérieure. (Voir Haus, Principes, T. II, 1185);

» Attendu d'ailleurs que la condamnation antérieure peut être anéantie par l'effet d'un recours en cassation;

» Qu'il ne saurait échoir dès lors, en l'occurrence, de ne prononcer aucune peine à charge d'Edouard Lecoutre... »

Paul DUCHEYNE,

Advocaat.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 3 Juli 1950.

Voorzitter: M. de Cocquéau des Mottes.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Motivering (in strafzaken). — Niet vermelding van de wetsbepaling die het geïncrimineerde feit strafbaar stelt. — Gebrek aan motivering.

Het vonnis, dat artikel 54, 2 van het algemeen verkeersreglement dd. 1 Februari 1934 als overtreden vermeldt, maar verzuimt de wetsbepaling aan te wijzen, waarbij bedoelde overtreding strafbaar is gesteld, is niet gemotiveerd.

Gilles R. en V. t/ Bruyland en N.V. Fonderies
Nestor Martin.

Gelet op het bestreden vonnis, de 28 April 1950 door de Correctionele Rechtbank te Veurne gewezen;

1. Aangaande de eis tot verbreking ingesteld door Gillis Roger, als beklaagde, en door Gillis Victor, als burgerlijk verantwoordelijke voor de beklaagde;

Over het vierde middel: schending van artikel 97 der Grondwet door niet vermelding van de toegepaste wetsbepalingen:

Overwegende dat de bestreden beslissing geen enkele wetsbepaling aanduidt, zelfs niet verwijst naar het vonnis gewezen door de eerste rechter; dat trouwens dit vonnis wel als overtreden vermeldt artikel 54, 2, van het algemene reglement op het verkeer, dd. 1 Februari 1934, doch geen enkele wetsbepaling aanduidt die bedoelde overtreding strafbaar stelt;

Overwegende dat het bestreden vonnis derhalve niet gemotiveerd is en dat het middel gegrond is;

II. Aangaande de eis tot verbreking ingesteld door Gillis Roger en Gillis Victor als burgerlijke partijen tegen Bruylandt Albert en de N.V. Fonderies Nestor Martin, onder sekweste:

Overwegende dat uit geen stuk waarop het Hof acht zou kunnen slaan blijkt dat eisers hun voor-

ziening hebben doen betekenen aan de partijen tegen dewelke zij gericht is;

Dat die voorziening dienvolgens niet ontvankelijk is (artikel 18 van het Wetboek van Strafvordering);

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis doch alleen in zover het, beslissende over de vordering door het Openbaar Ministerie ingesteld tegen Gillis Roger en Gillis Victor, eerstgenoemde veroordeelt tot een geldboete en de kosten, laatstgenoemde burgerlijk verantwoordelijk verklaart voor bovenbedoelde belkaagde;

Verwerpt de voorzieningen voor het overige;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Veurne en dat melding erval zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegger tot de helft der kosten, laat de andere helft van die kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak, alzo beperkt, naar de Correctionele Rechtbank te Ieper.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 8 December 1950.

Voorzitter: M. Vauthier.

Raadsheren: MM. Moureau (verslaggever) en Stenuit.

Advocaat: Mr H. Simont.

1. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Termijn. — Kennisgeving en bekendmaking.

2. Gewapende macht. — Loopbaan der officieren. — Bevoegdheid uitvoerende macht. — Oppensioenstelling van ambtswege wegens ongeschiktheid. — Geen tuchtsanctie. — Reglementaire procedure. — Omstandig verslag en adviezen en beschouwingen van de hiërarchische chefs. — Opmerkingen en verantwoording van de betrokkene. — Substantiële vormen. — Nietigverklaring.

1. Het beroep tot nietigverklaring tegen een oppensioenstelling blijft ontvankelijk, wanneer niet bewezen is dat het bericht van deze beschikking, aan een verkeerd adres toegezonden, de verzoeker bereikt heeft meer dan zestig dagen vóór de indiening van het verzoekschrift.

De bekendmaking van een oppensioenstelling in het Bulletin van het personeel van het Ministerie van Landsverdediging kan niet gelden als de ter zake vereiste kennisgeving, met het oog op de termijn van ontvankelijkheid van het annulatieberoep.

2. De uitvoerende macht kan aan de loopbaan der officieren geen einde maken dan op de wijze die de wet bepaalt.

Een oppensioenstelling van ambtswege verliest haar karakter niet wanneer zij «toelating tot het pensioen» wordt genoemd.

De oppensioenstelling van ambtswege bij toepassing van artikel 3, A, 2°, van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen is geen tuchtsanctie. Ze mag slechts worden uitgesproken tegen de officieren «die niet meer geschikt bevonden worden de functies van hun graad waar te nemen».

Door deze bepaling heeft de wet niet bedoeld wijziging te brengen in de organieke regelen van het officierenstatuut, doch verwezen naar de wijze waarop, volgens de bij leger en rijkswacht geldende reglementen en gewoonten, de ongeschiktheid der officieren wordt vastgesteld.

De procedure voorgeschreven bij artikel 4 van het K.B. van 27-12-1937, en volgens dewelke het «omstandig verslag» en de «adviezen en beschouwingen van de hiërarchische chefs» aan de oppensioenstelling wegens ongeschiktheid moeten voorafgaan, geeft de officier de kans zijn opmerkingen en zijn verantwoording omtrent de aangevoerde ongeschiktheid voor te dragen, zulks bovendien overeenkomstig artikel 3 van het K.B. van 14-11-1923.

Het advies van een ereraad kan niet worden beschouwd als een regelmatig inwinnen van het advies der hiërarchische chefs aangaande de ongeschiktheid.

Foutief is ook het feit, aan de betrokken officier te weigeren zijn opmerkingen en zijn verantwoording omtrent de adviezen van de militaire overheden voor te dragen.

De oppensioenstelling van ambtswege van een lager officier wegens ongeschiktheid wordt vernietigd, wanneer de gebreken in de aanvankelijke procedure, die met de oppensioenstelling werd besloten, niet werden gedekt en wanneer de wezenlijke formaliteiten om het bestaan zelf van de ongeschiktheid vast te stellen en om de verzoeker de gelegenheid te geven zijn opmerkingen en zijn verantwoording voor te dragen, op onregelmatige wijze werden vervuld.

M... t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift de 22ste December 1948 door M... J... ingediend;

.....
Overwegende dat het verzoekschrift er toe strekt, de vernietiging te doen uitspreken van het besluit van de Regent nr 5068 van 15 Juni 1948, waarbij de verzoeker, bij toepassing van artikel 3, 2°, der samengeordende wetten op de militaire pensioenen, met ingang

van 1 April 1947 tot het pensioen werd toegelaten; dat dit verzoekschrift op 22 December 1948 bij de Raad van State ingediend werd; dat niet bewezen is dat het bericht van deze oppensioenstelling, gegeven door middel van een brief, gedagtekend 6 Augustus 1948, maar toegestuurd aan een verkeerd adres, de verzoeker bereikt heeft meer dan zestig dagen vóór de indiening van het verzoekschrift; dat de bekendmaking van voormeld besluit in het Bulletin van het personeel van 10 Juli 1948 niet kan gelden als de kennisgeving die ter zake is vereist; dat het beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat de verzoeker betoogt dat het bestreden besluit genomen is met overtreding van artikel 3, A, 2°, van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen daar in zijn persoon geen morele ongeschiktheid om de functies van zijn graad uit te oefenen, voorhanden is; dat de tegenpartij daarentegen staande houdt dat deze ongeschiktheid wel bestaat, dat zij steeds is erkend in de achtereenvolgende beslissingen, sedert 17 Juli 1945 ten opzichte van de verzoeker genomen; dat slechts door een daad van bijzondere welwillendheid de uitwerking van de bestreden maatregel ten slotte op 1 April 1947 werd gebracht en dat, voor de verzoeker, in de plaats van de «oppensioenstelling», de «toelating» tot het pensioen is getreden;

Overwegende dat, in weerwil van de termen gebruikt in het bestreden besluit, de ten aanzien van de verzoeker genomen maatregel een oppensioenstelling van ambtswege is;

Overwegende dat de uitvoerende macht aan de loopbaan der officieren geen einde kan maken dan op de wijze die de wet bepaalt; dat de oppensioenstelling van ambtswege bij toepassing van artikel 3, A, 2°, van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen geen tuchtsanctie is; dat ze slechts mag worden uitgesproken tegen de officieren «die niet meer geschikt bevonden worden om de functies van hun graad waar te nemen»; dat de wet van 13 Juli 1934 houdende wijziging van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen met de aangehaalde uitdrukking niet heeft bedoeld wijziging te brengen in de organieke regelen van het officierenstatuut, doch verwezen heeft naar de wijze waarop volgens de bij leger en rijkswacht geldende reglementen en gewoonten de ongeschiktheid der officieren wordt vastgesteld;

Overwegende dat artikel 4 van het koninklijk besluit van 27 December 1937, nr 1998, luidt als volgt: «De lagere officier die in de vervulling van zijn ambtsplichten geen voldoening meer schenkt, moet het voorwerp zijn van een omstandig verslag dat, samen met de adviezen en beschouwingen van de hiërarchische chefs, aan de hoge overheid dient overgemaakt. In laatste aanleg beslist de commandant van het legerkorps (of gelijksoortige overheid) of het past die officier in zijn commando of betrekking te handhaven of hem voor te dragen hetzij om op non-activiteit te worden gesteld, hetzij om eventueel te worden gepensionneerd bij toepassing van de samengeordende wetten op de militaire pensioenen»; dat uit deze bepaling en in het bijzonder uit het slot daarvan volgt, dat het advies van de verantwoordelijke hiërarchische meerderen vereist is om te oordelen of een lager officier niet meer geschikt is om de functie van zijn graad uit te oefenen; dat volgens deze bepaling het «omstandig verslag» en de «adviezen en beschouwingen van de hiërarchische chefs» aan de oppensioenstelling moeten voorafgaan; dat deze procedure de officier de kans geeft om zijn opmerkingen en zijn verantwoording omtrent de tegen hem aangevoerde ongeschiktheid voor te dragen, zulks bovendien over-

eenkomstig het bepaalde in artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 November 1923, ter regeling van de uitvoering der samengeordende wetten op de militaire pensioenen;

Overwegende dat in deze zaak noch de beslissing van de Minister van 17 Juli 1945, noch het besluit van de Regent van 6 Augustus 1945, waarbij de eerste maal uitgesproken werd de oppensioenstelling bij toepassing van artikel 3, A, 2°, der samengeordende wetten op de militaire pensioenen, met ingang van 1 October 1944, voorafgegaan zijn geweest van de adviezen van de hiërarchische chefs, wel echter van een onderzoek van disciplinaire aard; dat op het beroep vanwege de verzoeker, het besluit van 6 Augustus 1945 vernietigd werd; dat nadien, bij een nieuw besluit van de Regent van 4 December 1946, de oppensioenstelling wegens ongeschiktheid met ingang van 1 September 1945 werd uitgesproken, welk besluit echter genomen werd ingevolge een procedure die hetzelfde disciplinair karakter had en zonder regelmatige inwinning van het advies der hiërarchische chefs;

Overwegende dat, ingevolge de bezwaarschriften van de verzoeker, die om herziening van zijn geval en om wederopneming in dienst verzocht, bovenvermeld besluit van 4 December 1946, na een nieuw onderzoek van het geval van de belanghebbende, achtereenvolgens werd vervangen door de besluiten van de Regent van 1 Juli 1947, van 11 Februari 1948 en, uiteindelijk, door het bestreden besluit; dat de commandant van het rijkswachtkorps en de inspecteur-generaal van het korps, alsmede een ereraad, werden geraadpleegd ingevolge deze aanvragen om herziening; dat aan de verzoeker echter niet werd toegestaan zijn opmerkingen en zijn verantwoording omtrent de adviezen van de militaire overheden voor te dragen en dat het advies van de ereraad niet kan worden beschouwd als een regelmatige inwinning van het advies der hiërarchische chefs aangaande de ongeschiktheid; dat aldus de gebreken in de aanvankelijke procedure, die met de oppensioenstelling van verzoeker wegens ongeschiktheid werd besloten, niet werden gedekt; dat de wezenlijke formaliteiten om het bestaan zelf der ongeschiktheid vast te stellen en om de verzoeker de gelegenheid te geven zijn opmerkingen en zijn verantwoording voor te dragen, op onregelmatige wijze werden vervuld,

Besluit,

Artikel 1. — Artikel 5 van het besluit van de Regent nr 5068 van 15 Juni 1948, waarbij de verzoeker, bij toepassing van artikel 3, 2° der samengeordende wetten op de militaire pensioenen, met ingang van 1 April 1947 tot het pensioen werd toegelaten, wordt vernietigd.

Artikel 2. — Dit besluit zal worden bekendgemaakt in dezelfde vormen als de vernietigde bepaling.

Artikel 3. — De kosten, bepaald op de som van 300 frank, zijn ten laste van de Staat.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 16 April 1951.

Voorzitter : Mr Vranckx (verslaggever).
Raadsheren : MM. Declaire en Mast.
Advocaat : Mr Faurès.

1. **Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Termijn.**
2. **Bezettingsmaatregelen. — B.W. 5 Mei 1944. — Vaststelling door gemeenteraad van de nietigheid ener benoeming door het college gedaan op grond van het B.S.G. van 28 Mei 1941.**

1. *Het verzoek tot nietigverklaring is ontvankelijk wanneer volgens de niet tegengesproken bewering van verzoeker deze van de bestreden acte geen kennis heeft gehad meer dan zestig dagen voor het indienen van het verzoekschrift.*

2. *De gemeenteraad die vaststelt dat een door het college van burgemeester en schepenen tijdens de bezetting 1940-1944 loco de gemeenteraad op grond van het besluit van 28 Mei 1941 gedane benoeming onwettelijk is, heeft zijn bevoegdheid niet overschreden.*

Bedoelde benoeming was nietig op grond van artikel 1, A, 1° en C van de besluitwet van 5 Mei 1944.

De Bie t/ Stad Mechelen.

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift d.d. 18 December 1949;
.....

Overwegende dat het verzoek, zoals blijkt uit het verzoekschrift en de memorie van wederantwoord, strekt tot de nietigverklaring van de acte van de gemeenteraad van Mechelen, d.d. 9 September 1947, houdende bekrachtiging van de beslissing d.d. 15 Februari 1945 van de burgemeester, waarbij werd vastgesteld dat de benoeming van verzoeker tot politieagent der stad op 3 December 1942, op onwettige wijze was geschied en bijgevolg het dienstverband tussen verzoeker en de stad Mechelen opgehouden had te bestaan van 19 September 1944 af;

Overwegende dat verzoeker beweert geen kennis te hebben gehad van de bestreden acte meer dan zestig dagen vóór het indienen van het verzoekschrift en deze bewering niet tegengesproken wordt door de tegenpartij;

Overwegende dat verzoeker bij beslissing d.d. 30 October 1941, van het college van burgemeester en schepenen der stad Mechelen benoemd werd tot tijdelijk politieagent; dat bij beslissing d.d. 3 December 1942 verzoeker door hetzelfde college benoemd werd tot politieagent op proef;

Overwegende dat verzoeker, bij beslissing d.d. 19 September 1944 van de dd. burgemeester, werd geschorst; dat op 15 Februari 1945 de dd. burgemeester aan verzoeker liet weten dat dit schorsingsbesluit ten onrechte werd getroffen daar de benoeming van verzoeker onwettig was bevonden en bijgevolg het dienstverband tussen verzoeker en de stad opgehouden had te bestaan met ingang van 19 September 1944; dat bij beslissing d.d. 9 September 1947 de gemeenteraad deze zienswijze bevestigde;

Overwegende dat het besluit van het college van burgemeester en schepenen waarbij verzoeker tot politieagent op proef werd benoemd, werd getroffen loco de gemeenteraad bij toepassing van het besluit van de secretaris-generaal van het ministerie van

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

Binnenlandse Zaken van 28 Mei 1941, betreffende de overdracht van de bevoegdheden van de gemeenteraden aan de colleges van burgemeester en schepenen; dat ingevolge de bepalingen van artikel 1, A, 1°, en C, van de besluitwet van 5 Mei 1944 betreffende de besluiten genomen en de andere bestuursdaden verricht tijdens de vijandelijke bezetting, door de secretarissen-generaal of door hen die dezer bevoegdheden hebben uitgeoefend, de benoeming door het college van burgemeester en schepenen nietig was;

Overwegende dat, waar de gemeenteraad vaststelt dat de benoeming van verzoeker tot politieagent op proef onwettig is, hij zijn bevoegdheid niet heeft overschreden; dat het verzoek derhalve niet gegrond is;

Besluit,

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoeker.

.....

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 Mei 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : MM. van Wetter en Louveaux.

O. M. : M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Ronse en Smetryns.

Fideicommissum de residuo. — Schenking van fideicommissaire goederen door de bezwaarde. — Afleiding van de bedoeling van de erflater uit de samenhang tussen twee testamenten. — Nietigverklaring van de schenking.

Kinderloze gehuwde vrouw maakt twee testamenten : een eerste, waarbij zij haar echtgenoot als algemeen legataris harer goederen aanstelt met het recht om over deze goederen « in volle eigendom en te welke titel ook » te beschikken, met bepaling, dat de goederen, waarover haar man niet mocht beschikt hebben, bij diens overlijden in volle eigendom zouden overgaan op haar wettige erfgenamen voor de ene helft en op de wettige erfgenamen van haar man voor de andere helft; een later, waarbij zij verklaart na haar overlijden en dat van haar echtgenoot de kinderen van haar overleden broeder te erkennen als haar erfgenamen.

Na het overlijden van de testatrice schenkt haar echtgenoot bijna al de hem in fideicommissair verband gelegateerde goederen aan zijn zuster. Kort daarop overlijden beiden. De erfgenamen van de vrouw (testatrice), d.w.z. de kinderen van haar overleden broeder, vorderen de nietigverklaring van bedoelde schenking en scheiding en deling van de onverdeelde boedel.

De bedoeling van de erflater moet worden nagegaan en de dubbelzinnige of onduidelijke uiterste wilsbeschikkingen moeten worden uitgelegd in de zin, waarin zij van uitwerking kunnen zijn en niet in de zin, waarin zij niet het geringste doel zouden kunnen hebben.

Een kinderloos echtgenoot, die een fideicommissum de residuo aan zijn echtgenoot vermaakt heeft een tweeledig doel :

1. te bereiken, dat de overlevende echtgenoot op dezelfde voet als tijdens het huwelijk zal kunnen leven.

2. Het na te laten vermogen niet geheel voor de

eigen familie van de erflater verloren te laten gaan.

Uit de samenhang tussen beide testamenten moet in casu worden afgeleid, dat de erflater niet de bedoeling heeft gehad aan haar overlevende echtgenoot toe te laten om tot het legaat behorende goederen om niet te vervreemden.

De litigieuze schenking moet derhalve nietig worden verklaard.

S... en cs. t/ v.d.Sl. en cs.

Advies van het Openbaar Ministerie

I. Retroakten :

Zekere R..., Marie, weduwe van M... Emile, en echtgenote in tweede huwelijk van S..., Octaaf, is kinderloos overleden te H..., op 24 Februari 1943. Zij had over haar goederen beschikt bij twee testamenten :

1° Een openbaar testament dd. 16 October 1918, waarbij zij haar echtgenoot als algemeen legataris aanstelde van al haar goederen met recht over de goederen, « in volle eigendom en ten welke titel ook », te beschikken, en waarbij tevens bedongen werd dat de goederen, waarover haar man niet zou beschikt hebben, bij diens overlijden in volle eigendom zouden overgaan op haar wettige erfgenamen voor de helft, en op de wettige erfgenamen van haar man voor de wederhelft.

2° Een eigenhandig testament dd. 4 September 1938, waarbij zij verklaarde, na haar overlijden en dit van haar echtgenoot, als haar erfgenamen te erkennen de negen kinderen van haar overleden broeder D.V... Jozef, en tevens haar twee zusters uit te sluiten; dit testament hield insgelijks een nieuw legaat in, dit van haar gouden uurwerk aan haar petekind, D.V..., Raymond.

Een zestal maanden na de dood van de testatrice, zijnde op 6 September 1943, heeft haar echtgenoot, S..., Octaaf, bij akte van gifte onder de levenden een onroerend goed, gelegen te H... en deel uitmakende van de hem door zijn vóóroverleden echtgenote gelegateerde goederen, samen met tal van andere roerende voorwerpen, meubilair, alaam en beesten, zij practisch al de gelegateerde goederen aan zijn zuster S..., Eugénie, geschonken. Schenker en begiftigde overleden kort daarop te H..., achtereenvolgens op 29 Januari 1944 en op 14 Februari 1945.

Vóór de rechtbank van eerste aanleg te Gent, hebben de negen erfgenamen van wijlen R... Marie — de consoorten D.V... — een eis ingesteld tegen de wettelijke erfgenamen van wijlen Octaaf en Eugénie S..., strekkende tot het nietig verklaren van bedoelde schenking en tot de vereffening-verdeling van de onverdeelde boedel, bestaande tussen partijen, omdat, naar hun bewering, S... Octaaf, niet gerechtigd zou geweest zijn over de hem door zijn echtgenote vermaakte goederen kosteloos te beschikken, zoals hij het gedaan heeft, en zodoende, handelend met kwaadwillig opzet ten opzichte van de erfgenamen van zijn vooroverleden echtgenote, en tevens aan de vertrouwensopdracht hem door deze laatste toegekend te kort komend, een echt rechtsmisbruik zou gepleegd hebben.

Bij interpretatie van de werkelijke uiterste wilsbeschikking van de testatrice en de daaruit voortvloeiende strekking van het aan haar echtgenoot toegekende beschikkingsvermogen, heeft de rechtbank geoordeeld dat S... Octaaf, de perken van dit vermogen te buiten was gegaan, en de door hem aan wijlen zijn zuster Eugénie gedane schenking nietig verklaard had, om vervolgens de werkzaamheden te bevelen van boedelbeschrijving, rekeningen, vereffening en verde-

ling van de tussen partijen bestaande onverdeeldheid, na voorafgaand te koop stellen van het onroerend goed overeenkomstig de artikelen 972 en 973 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging en de bepalingen der wet dd. 12 Juni 1816.

Tegen dit vonnis hebben de consoorten S... oorspronkelijke verweerders, — tijdig, regelmatig en ontvankelijk beroep ingesteld.

* * *

Het openbaar testament van vrouw R..., echtgenote S... Gustaaf, dd. 16 October 1918, betreft ongetwijfeld een beschikking, waarbij andere erfgenamen geroepen worden om te verkrijgen wat de bezwaarde legataris — vrij van elke verplichting om de goederen te bewaren — bij zijn overlijden van het legaat onvervreemd of onverteerd zal overlaten, anders gezegd het «fideicommissum de residuo» of «de eo quod supererit» waarvan de rechtsgeldigheid ten opzichte van het verbod van artikel 896 van het B.W., betreffende de verboden eerstelingen over de hand of substitutiën, door de rechtsleer en de rechtspraak thans algemeen erkend wordt (1) en waarvan het aanwenden tusschen kinderloos gebleven echtgenoten in sommige Vlaamse gewesten zich nog steeds vrij dikwijls voordoet.

Het Hof weet dat met betrekking tot het *beschikkingsrecht van de bezwaarde legataris* (eerste begiftigde) deze rechtsleer en rechtspraak (1) tevens éénparig aanneemt, dat in geval het testament, waarbij het «fideicommissum de residuo» ingesteld wordt, geen *beperkingen uitdrukt* of bedoelt ten einde de uitvoering van de aan de bezwaarde opgelegde last te verzekeren, — b.v. door hem vervreemdingen om niet te verbieden, ofwel door hem alleen vervreemdingen onder bezwarende titel uitdrukkelijk of impliciet toe te laten, — de schenking van de gelegateerde goederen door de bezwaarde principieel geoorloofd is.

De Hoven van Beroep te Gent en te Luik nemen zelfs aan, dat, bij gebrek aan uitdrukkelijke beperking door de erflater, het beschikkingsrecht van de bezwaarde legataris als *volledig* dient te worden beschouwd en zich derhalve uitstrekt tot de beschikking over de gelegateerde goederen *bij testament* (Luik, 8 Juli 1941, loc. cit; en Gent (1ste K), 15 Januari 1944, loc. cit).

Andere uitspraken, o.m. een arrest van het Hof van Beroep te Luik (28 Mei 1947, loc. cit), beslissen in tegenovergestelde zin (Zie ook: De Page: B.VIII/2, Uitg. 1947, nr 1750, litt. D., blz. 1824, noot 91 en de aldaar opgegeven rechtsleer en rechtspraak).

Beide, tegenstrijdige rechtspraken steunen op de *overwegende wil* van de erflater, doch de ene legt de nadruk op de gehechtheid van de erflater aan zijn erfgenamen en begunstigt dus de verwachters, na verzekering van het levensonderhoud van de bezwaarde; de andere beroept zich ook op de wil van de eerstervende echtgenoot om hem echter *te verdraaien* onder voorwendsel dat het verbod om bij testament te beschikken niet uitdrukkelijk voorzien is.

Deze *streng* en *strakke* opvatting, die de machten van de langstlevende versterkt, blijkt principieel niet in overeenstemming te brengen met de *werkelijke wil* van de erflater, want diens keuze zelf van het beding van «fideicommissum de residuo» wijst er zeer duidelijk op dat «de erflater, die anders de langstlevende» — zuiver en eenvoudig — als algemeen legataris » had kunnen aanstellen, zekere perken aan de rechten van de langstlevende heeft willen zetten» (Van Hove, Op. cit., blz. 217).

Welke zienswijze men ook moge delen, toch zijn wij de mening toegedaan dat, zoals een der beweegredenen van het op 9 Maart 1949 door uw Kamer gewezen arrest (T. v. Not., 1949, blz. 124-125-126) zeer juist heeft verklaard, «in zake van laatste wilsbeschikkingen het inzicht van de beschikker moet nagevorst worden, veeleer dan men zich aan de letterlijke betekenis der woorden moet houden, en de rechten machten zich moeten inspannen om aan deze wil een geschikt uitwerksel te verzekeren».

Wanneer men zich in onderhavig geval *letterlijk* houdt aan de woorden van het openbaar testament dd. 16 October 1918, dient op het eerste zicht er toe besloten te worden, dat de bezwaarde legataris een onbeperkt beschikkingsrecht over al de hem gelegateerde goederen bezat, zowel om niet als onder bezwarende titel en meteen dat het beding van «fideicommissum de residuo» feitelijk geen zin had.

Ons inziens moet echter, — zoals de eerste rechter het trouwens aanstipt — dit openbaar testament aangevuld en toegelicht worden door het *eigenhandig testament dd. 4 September 1938*, derwijze dat beide beschikkingen overeenkomstig de blijkbare wil van de testatrice één enkel geheel moeten vormen, zodanig dat uit die samensmelting de uiterste wilsbeschikkingen van de erflaatster er duidelijk op wijzen dat in verband met de stand der echtgenoten S...-R..., hun vermogen, hun ouderdom en hun betrekkingen met hun familieleden, de testatrice er aan gehouden heeft na haar overlijden: *enerzijds* aan haar overlevende echtgenoot de levensstandaard te verzekeren, die hij vroeger, gedurende hun beider gemeenschap, genoot, en met dit oogmerk hem er toe gemachtigd heeft over de gelegateerde goederen te beschikken, *in de mate van zijn persoonlijke behoeften, waarover hij vrij zou oordelen, anderzijds* het legaat van hetgeen zou overblijven over te maken aan de door haar bepaald aangewezen negen kinderen van haar broeder bij uitsluiting van haar twee zusters.

Hierbij heeft zij, — zoals de eerste rechter opmerkt, — ongetwijfeld de door haar aangestelde legatarissen, verwachters van haar eerstbegiftigde echtgenoot, boven de begiftigden of gebeurlijke legatarissen van haar man verkozen, o.m. diens zuster.

Verre van hierdoor het principe «*foi est due aux actes*» te schenden (Zie Kluyskens, «*Schenkingen en Testamenten*», uitg. 1930, nr 193, 3^e, C, blz. 238-239 en de rechtspraak), kunnen slechts bij deze uitlegging beide verknochte testamenten, in hun geheel beschouwd, een redelijk, geschikt en billijk uitwerksel verzekeren aan de blijkbare wil van de erflaatster, waarvan het niet te begrijpen zou zijn, dat zij een «fideicommissum de residuo» zou hebben bedongen ten gunste van haar duidelijk aangewezen legatarissen, indien zij tevens had gewild, dat de door haar bezwaarde legataris — haar echtgenoot — het uitwerksel van dit beding dadelijk na haar dood te niet kon doen (zoals hij het gedaan heeft) door, buiten om het even welke persoonlijke behoefte, en met een niet ernstig te betwisten opzet deze legatarissen te beroven, al de hem gelegateerde goederen van hun bestemming af te wenden uitsluitend ten gunste van zijn eigen zuster en hun beider erfgenamen.

Zo een letterlijke toepassing van het beschikkingsvermogen, toegekend aan de eerste begiftigde echtgenoot bij het openbaar testament dd. 16 October 1918, dienvolgens neerkomt op het aanvaarden ener *doelloze wilsbeschikking* van de testatrice, zou een zulkdanige toepassing bij aaneenkoppeling van dit testament met het eigenhandig testament dd. 4 September 1938 bovendien een blijkbare verdraaiing van

de werkelijke bedoeling van de erflaatster betekenen en haar beding volkomen ontzenuwen.

Deze bedoeling van de testatrice en van haar beding van « fideicommissum de residuo » echter uitleggen, zoals de eerste rechter zulks gedaan heeft, op grond van beide *samenhangende* testamenten, en zonder deze uit elkaar te houden, blijkt ons heel wat meer met de werkelijkheid, de redelijkheid en tevens met de rechtvaardigheid overeen te stemmen, daar ten slotte niet uit het oog dient te worden verloren dat in onderhavig geval geheel het vermogen der echtgenoten S... R... van de *echtgenote* voortkwam en het werkelijk tegen de borst zou stuiten, moest tengevolge van een letterlijke uitleg van woorden of uit uitdrukkingen, die wellicht de slaafse overneming zijn van een geijekte notariële testamentformule, een premie verstrekt worden aan de kwade trouw van de eerstbegiftigde echtgenoot en dit vermogen hierdoor gans onttrokken worden aan *die* erfgenamen, welke de erflaatster als haar eigen familieleden nu juist heeft willen verkiezen boven de begiftigden of de legatarissen van haar man.

Wij menen dan ook tot de afwijzing van het hoger beroep te moeten besluiten als zijnde niet gegrond.

Gent, de 11 April 1951.

(w.g.) J. Matthys.

Arrest.

Overwegende dat, wanneer het gaat over uitlegging van testamenten, de bedoeling van de erflater hoofdzakelijk moet worden nagevorst en de dubbelzinnige of twijfelachtige laatste wilsbeschikkingen geïnterpreteerd « potius ut valeant quam ut pereant » om hun een geschikte uitwerking te verzekeren;

dat, wanneer een kinderloos echtgenoot bij testament aan zijn overlevend echtgenoot de volle eigendom van zijn nalatenschap schenkt onder last om na zijn overlijden de goederen, over welke hij niet zal beschikt hebben, aan de erfgenamen van de eerstoverledene over te laten, hij een dubbel doel nastreeft, te weten: in de eerste plaats voor zijn overlevend echting de inkomsten en de levensstandaard te behouden, die hij gedurende de echt heeft genoten, door hem toe te laten ongehinderd in zijn levensbehoeften te voorzien, en in de tweede plaats aan zijn erfgenamen, die hij boven die van zijn egade verkiest, de door de overlevende echtgenoot niet verbruikte goederen te schenken;

Overwegende dat het bestreden vonnis oordeelkundig wijst op het nauw verband, dat bestaat tussen de twee opeenvolgende testamenten van R... Maria en uit de samenhang van deze beschikkingen afleidt, dat de woorden van het eerste testament « het recht om over (deze goederen) ten welke titel het weze te beschikken », de bedoeling van de erflaatster niet aanduiden om aan haar echtgenoot toe te laten de goederen, die het legaat uitmaken, kosteloos te vervreemden; dat het aldus terecht beslist dat de schenking van S... Octaaf aan zijn zuster, zonder enige tegenprestatie, van om zo te zeggen gans de nalatenschap van zijn vrouw, een zestal maanden na haar overlijden, strijdig is met haar laatste wilsbeschikkingen en als dusdanig moest vernietigd worden;

Overwegende dat appellanten vergeefs opwerpen dat, zo R... Maria elke vervreemding om niet had willen verbieden, zij zich zou hebben bepaald tot het schenken van het vruchtgebruik van haar vermogen aan haar echtgenoot;

dat dergelijke beschikking echter niet zou toelaten het nagestreefde doel te bereiken; het behouden van

de levensstandaard, wanneer de vruchten van het vermogen daartoe ontoereikend zijn; dat alleen het toestaan van een zeker beschikkingsrecht zulks toelaat en dat dit beschikkingsrecht juist het kenteken is, dat het legaat « de residuo » van de verbodene substitutie onderscheidt;

Overwegende dat zij even vergeefs opwerpen dat de roeping van de gesubstitueerde erfgenamen slechts een gebeurlijk recht is, dat afhangt van de vrije wil van de bezwaarde;

dat deze voorstelling ook onjuist is, daar de roeping van de erfgenamen vast en zeker is, daar zij van de erflater uitgaat; dat enkel het bedrag van het hun toekomende onzeker is, daar het van de levensduur en van de behoeften van de bezwaarde afhangt;

Overwegende dat de beschouwing, dat R... Maria door haar testamenten een vriendelijke verstandhouding tussen haar erfgenamen en haar echtgenoot heeft willen verzekeren, een loutere veronderstelling is die door de houding van deze echtgenoot zelf tegengesproken wordt, vermits hij na korte maanden niets beter vond dan alles aan zijn zuster te schenken;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord het eensluidend advies van substituut procureur-generaal Mathys; alle verdere of tegenstrijdige besluiten als ongegrond van de hand wijzende, ontvangt het hoger beroep, verklaart het ongegrond, verworpt het en bevestigt het bestreden vonnis;

Kosten van de aanleg aan appellanten.

NOOT: Artikel 1036 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek bepaalt, dat bij een *fideicommissum de residuo* de bezwaarde bevoegd is om het aan hem vermaakte te vervreemden en te verteren en zelfs bij schenking onder de levenden daarover te beschikken, tenzij dit laatste door de erflater voor het geheel of ten dele mocht zijn verboden.

Omtrent het *fideicommissum de residuo*, inzonderheid in Nederland, zie de noot onder het arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 9 Maart 1949, R. W. 1949-1950, 756, en vooral Mr C. H. C. M. Martens, Het Fideicommissum de residuo, in *Het Testament*, een bundel monographiën, uitgegeven ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Broederschap der Candidaat-Notarissen, onder redactie van Prof. Mr E. M. Meyers en Prof. Mr J. Eggens, Arnhem, 1951, blz. 129-140, waarin o.a. en vnl. een historisch overzicht van de achtergrond van de wettelijke regeling van het *fideicommissum de residuo* wordt gegeven. Opgemerkt moge worden, dat Mr Martens van mening is, dat het Gentse Hof, o.a. in zijn arrest van 15 Jan. 1944 (Tijdschrift voor Notarissen, 1949, 11) te ver gegaan is door aan de bezwaarde het recht toe te kennen ook bij testament over de goederen van het *fideicommissum de residuo* te beschikken (a.w., bl. 136-137).

(1) Zie: De Page, B.VIII/2, uitg. 1947, blz. 1822, nr 1750, B., en de rechtsleer en de rechtspraak vermeld onder noot 82. Zie bovendien:

Planiol et Ripert: *Traité pratique de Dr. civ.*, B.V., nr 301. Laurent: « *Droit Civil* », B.XIV, nrs 475 en volgende. Baudry-Lacantinerie et Colin: « *Donations et Testaments* », B. II, nrs 3100 en 3106.

Colin et Capitant: « *Cours de Droit Civil* », B. III, blz. 960. Jossrand: « *Cours de Droit Civil* », B. III, nr 1872.

Aubry et Rau: « *Cours de Droit Civil* », B. XI, par. 694, blz. 220, noot 28.

Kluykens: « *De Schenkingen en Testamenten* », uitg. 1930, blz. 359, nr 283.

Schicks en Vanisterbeek, B. IV, nr 736 en 737.

J. Van De Vorst: « *Over het legaat van het overschot en*

het «fideicommiss de residuo», T.v. not. 1937, blz. 49 tot 53.
J. Ronse: «Het fideicommiss de residuo», T.v. not., 1949, blz. 1 tot 10.

R. Van Hove: «Het fideicommiss de residuo», T.v. not. 1950, blz. 209 tot 222.

Jongste rechtspraak:

Luik — 8 Juli 1941, Pas. 1942-II-32; Rev. Prat. Not. 1943, 345; Gent — 15 Januari 1944, T.v. not., 1949, blz. 11.

Luik — 28 Mei 1947, Pas. 1947-II-28.

Gent — 9 Maart 1949, T.v. not. 1949, blz. 124.

Verbreking — 16 Juni 1950, Pas. 1950-I-736.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 22 Juni 1951.

Voorzitter: M. Van Hal.

Rechters: MM. Huyghebaert en Sury.

O. M.: M. Van de Velde.

Natuurlijk kind. — Vordering tot betaling der kraamkosten en van een uitkering tot levensonderhoud voor het kind. — Man erkent de vleselijke gemeenschap, doch onder toevoeging dat hij zich vóór de ejaculatio seminis heeft teruggetrokken. — Deze erkenning levert volledig bewijs op.

Vordering tot betaling van kraamkosten en van een uitkering tot onderhoud van het kind. De aangesproken man erkent tegenover de Voorzitter der Rechtbank, dat hij gedurende het conceptietijdvak vleselijke gemeenschap heeft gehad met de moeder van het kind, doch voegt daaraan toe, dat hij vóór de ejaculatio seminis heeft getrokken.

Deze verklaring van de man is een erkenning in een van de verweerder afkomstige akte in de zin van artikel 340 b/1° B.W. en levert dus volledig bewijs op.

De wet eist niet het bewijs van de algehele voltrekking der vleselijke gemeenschap, daar zij geen onmogelijk bewijs heeft willen opleggen.

V.A. t/ W.

Overwegende dat verweerder, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger heeft gesteld binnen de door de wet bepaalde tijd;

Overwegende dat de eis strekt tot betaling aan aanlegster van 10.000 fr. tot vergoeding harer kraamkosten en van 1.500 fr. per maand als onderhoudsgeld van het kind van de geboorte af tot de ouderdom van 18 jaar, een en ander op grond van artikel 340b. en 340c. B.W.;

Overwegende dat volgens het verzoekschrift de geboorte van het kind gebeurde op 15 November 1950 en aanlegster het kind erkende; dat aanlegster geen geboorteakte en geen akte van erkenning voorlegt, maar dat verweerder deze punten niet betwist heeft tijdens zijn verhoor;

Overwegende dat het wettelijk tijdperk der bevruchting gaat van 19 Januari tot 19 Mei 1950, zijnde de 300ste tot de 180ste dag vóór de geboorte;

Overwegende dat verweerder voor de heer Voorzitter bekend heeft dat hij in 1950 met aanlegster vleselijke betrekkingen onderhouden heeft tot dat hij in Januari-Februari 1950 met haar afgebroken heeft; dat het bewijs der sexuele betrekkingen tijdens de verwekkingsperiode dus voortvloeit uit de verklaringen van verweerder aan de heer Voorzitter, hetgeen een erkenning is in een akte, afkomstig van verweerder, zoals vereist door artikel 340b 1° B.W.;

Overwegende dat verweerder echter verklaarde dat hij niet kon geloven dat het kind door hem verwekt

werd, daar hij in September 1949 wel voltrokken geslachtsomgang met aanlegster had, maar dat hij in 1950 geen volledige vleselijke betrekkingen met aanlegster onderhouden heeft, daar, zegt hij «de betrekkingen alsdan niet doorgedreven werden en hij dan geen natuur in het lichaam van aanlegster geloofd heeft»;

Overwegende dat, indien bewezen wordt, dat vleselijke betrekkingen plaats vonden tussen aanlegster en verweerder tijdens de wettelijke periode der verwekking de door de wet gestelde vereisten vervuld zijn;

Overwegende dat de wet het bewijs niet vereist van volledig doorgedreven betrekkingen, daar getuigen dit nooit zouden kunnen vaststellen en de wet geen onmogelijk bewijs heeft willen opleggen;

Overwegende dat het overbodig is aanlegster tot het bewijs der feiten, door haar in bijkomende orde aangeboden, toe te laten en na te gaan of deze feiten ter zake dienend en afdoende zijn;

Overwegende dat aanlegster geen bewijsstukken voorbrengt omtrent kosten harer bevalling; dat deze kosten en haar onderhoud gedurende vier weken ex aequo et bono op 5000 fr. mogen vastgesteld worden;

Overwegende dat de uitkering voor het onderhoud en de opvoeding van het kind op 1.300 fr. per maand dient vastgesteld te worden;

.....

NOOT: In Nederland was de heersende rechtspraak vroeger van oordeel, dat de erkenning van cohabitatie onder de toevoeging, dat geen ejaculatio seminis in het lichaam der vrouw had plaats gehad, niet een erkenning van de gemeenschap opleverde. De man beriep zich nl. doorgaans op de onsplitstbaarheid zijner bekentenis. Gevolg was, dat ondanks die erkenning de eisende partij nog de gemeenschap moest bewijzen. In 1934 is aan artikel 344 g. Ned. B.W. echter een zinsnede toegevoegd, waarbij het artikel betreffende de onsplitstbaarheid der bekentenis (artikel 1961 Ned. W.B. = artikel 1356, lid 3, C.C.) buiten toepassing wordt verklaard wat betreft de bewijsoverlevering inzake onderhoud van natuurlijke kinderen. Verg. Assers-Scholten, Personenrecht, 8e druk, blz. 348 vv.

BUREGLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

1e Kamer. — 2 November 1950.

Voorzitter: M. Catfolis.

Rechters: MM. Meulemans en Boeyé.

Advocaten: Mrs Hoschet en Vandenbergh.

Burenrecht. — Door een der burenen op zijn kosten hoger opgetrokken scheidsmuur. — Het regenwater moet door beide erven gelijktijdig worden ontvangen.

Indien de scheidsmuur tussen twee erven gemeen is tot een bepaalde hoogte en daarboven uitsluitend eigendom van de eigenaar van het aangrenzend erf, die overeenkomstig artikel 658 B.W. de muur op zijn kosten hoger heeft doen optrekken, moeten de eigenaars van beide naburige erven dulden, dat het regenwater gelijkelijk op elk van die erven afloopt, zodat de eigenaar van de muurverhoging gerechtigd is de daarop naar beide erven overhellende vorstpannen te hebben.

Artikel 681 B.W. mag op dit geval niet analogisch worden toegepast; in casu immers is niet de gehele

muur eigendom van slechts een van de burens, hetgeen vereist is voor de toepasselijkheid van artikel 681 B.W. Door het hoger optrekken van de muur is de last van het aflopen van het regenwater niet verzwaaard en moet naar analogie van artikel 655 B.W. worden aangenomen, dat het regenwater gelijkelijk door de beide erven moet worden ontvangen.

Tastenoë t/ Dendooven

Gezien de processtukken en namelijk het geregistreerd exploit van Deurwaarder L. Janssen te Leuven de dato 7 Maart 1950, waarbij Ch. Tastenoë tijdig hoger beroep heeft ingesteld tegen een vonnis op tegenspraak tussen partijen uitgesproken door de Heer Vrederechter van het eerste kanton Leuven in dato van 4 Februari 1950, waarvan een uitgifte aan de Rechtbank wordt voorgelegd;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van dit beroep niet wordt betwist;

Overwegende dat de eerste rechter beroeper heeft veroordeeld om binnen de acht dagen na de betekening van het vonnis de naar beide erven overhellende vorstpannen van de scheidingsmuur tussen de erven van partijen te verwijderen en deze pannen te vervangen door een muurbedekking, die een hellend vlak vertoont langs de zijde van zijn eigendom; dat beroeper door het bestreden vonnis afgewezen in zijn weder-eis, strekkende tot de veroordeling van beroepene tot betaling ener schadevergoeding, groot 2000 frank, wegens tergend en roekeloos geding en veroordeeld werd in de kosten;

Overwegende dat beroeper concludeert tot de vernietiging van het eerste vonnis, tot de afwijzing van de eis van beroepene en tot het toekennen der bij wedereis gevorderde 2000 frank schadevergoeding;

Overwegende dat beroepene besluit tot de bevestiging van het eerste vonnis;

Overwegende dat het aan de eerste rechter onderworpen geschil neerkwam op de vraag, of de erven van beide partijen, die door een muur gescheiden zijn, ofwel het erf van beroeper alleen moet ontvangen, rekening gehouden met een door partijen toegegeven bijzondere omstandigheid, te weten dat bedoelde scheidingsmuur, gemeen tot op een bepaalde hoogte, verhoogd werd op uitsluitende kosten van de rechtsvoorgangers van beroeper, overeenkomstig artikel 658 van het Burgerlijk Wetboek en dit verhoogde gedeelte thans nog uitsluitende eigendom is van beroeper;

Overwegende dat de eerste rechter, bij gebrek aan enige wettelijke bepaling van het Burgerlijk Wetboek, die de afloop der regenwaters langs de vorst van een scheidingsmuur regelt, naar analogie van artikel 681 van het Burgerlijk Wetboek, dat de afloop der dakwaters regelt, heeft beslist dat het bovenste gedeelte van de muur, uitsluitende eigendom zijnde van beroeper, de last van het ontvangen der regenwaters op hem alleen moet worden gelegd;

Overwegende dat deze redenering naar analogie van artikel 681 van het Burgerlijk Wetboek nochtans geen rekening gehouden met het gemengd karakter van de litigieuze scheidingsmuur, daar slechts het bovenste gedeelte uitsluitende eigendom is van beroeper, terwijl het onderste gedeelte gemeen is;

Overwegende dat niet wordt betwist en rechtsleer en rechtspraak aannemen, dat voor het hoger optrekken van de scheidingsmuur het bekleedsel van de nok van deze muur naar beide erven mocht overhellen;

dat dit trouwens het geval is voor het deel van de litigieuze scheidingsmuur, dat niet werd verhoogd;

Overwegende dat het hoger optrekken van de muur door de rechtsvoorgangers van beroeper niet als gevolg heeft gehad de hoeveelheid regenwater, die op de nok ervan terechtkomt, te vermeerderen, en in tegenstelling met hetgeen beroepene beweert zijn vroegere lasten niet worden verzwaaard;

Overwegende dat in die omstandigheden het past in acht te nemen, dat het onderste gedeelte van de scheidingsmuur gemeen is en naar analogie van wat gezegd wordt in artikel 665 van het Burgerlijk Wetboek betreffende het herbouwen van een gemene muur, mag worden beslist dat de regenwaters moeten ontvangen worden door de erven van beide partijen; dat bijgevolg niets dient te worden veranderd aan het thans bestaande bekleedsel van de vorst van de scheidingsmuur;

Overwegende dat beroepene zich te goeder trouw heeft kunnen vergissen betreffende zijn rechten en geen vergoeding wegens tergend en roekeloos proces aan beroeper dient te worden toegekend;

Om deze redenen,

De Rechtbank, beslissende op tegenspraak en in hoger beroep;

alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Ontvangt het beroep en, er recht op doende, vernietigt het vonnis a quo, en doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart de eis van oorspronkelijk aanlegger, thans beroepene, ongegrond en wijst hem af;

Verklaart de wedereis van beroeper, oorspronkelijk verweerder, ongegrond en wijst hem af;

Veroordeelt beroepene in de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

20 April 1950.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : MM. Kerkhove en Dhanens.

Advocaten : Mrs D'hooge (Gent), Van Duerm, De Rick (Doornik), De Gryse en Leuridan.

Aansprakelijkheid voor een dier. — Artikel 1341 B.W. geldt niet voor het bewijs door derden. — Begrip « bewaking » in de zin van artikel 1385 B.W. — De aansprakelijkheid krachtens artikel 1385 B.W. is alternatief, niet cumulatief. — De koper-eigenaar van het dier is niet verantwoordelijk, indien het dier niet onder zijn bewaking stond, toen het ontsnapte. — Vereisten voor schuldvernieuwing.

Terwijl een overeenkomst, waarvan de som of de waarde hoger is dan Fr. 1500, door partijen slechts door middel ener schriftelijke akte mag bewezen worden, mogen derden het bestaan en de inhoud ener dergelijke overeenkomst door alle middelen rechtens bewijzen.

Bewaker van een dier in de zin van art. 1385 B.W. is hij, die het dier onder zijn toezicht heeft en de door het dier opgeleverde voordelen geniet.

Het gaat dus om de juridische bewaking en niet enkel om het blote materiële feit der « detentio », zodat de bewaking het toezicht ten bate en op risico van de bewaker impliceert.

De verantwoordelijkheid op grond van art. 1385 B.W. heeft een alternatief karakter en is niet cumulatief; zij rust ofwel op de eigenaar ofwel op de bewaker.

Zodra partijen het eens zijn geworden over de zaak die het voorwerp van de verkoop is en over de prijs, is de koopovereenkomst voltrokken en heeft de koper ten aanzien van de verkoper van rechtswege de eigendom van de zaak, hoewel de zaak nog niet mocht geleverd, noch de prijs betaald zijn (art. 1583 B.W.)

Wel is het beding van eigendomsvoorbehoud geldig tussen partijen, maar het kan niet aan derden worden tegengeworpen.

De koper-eigenaar van het dier is echter niet aansprakelijk voor de door dat dier veroorzaakte schade, indien het dier — zoals in casu — niet onder zijn bewaking stond toen het ontsnapte.

Vereisten voor schuldvernieuwing in casu niet aanwezig.

Een erkenning van verantwoordelijkheid, steunend op een dwaling omtrent het recht, is niet bindend.

Als vervoerder van het dier is alleen aansprakelijk hij, van wie bewezen is, dat hij de verplichting op zich genomen had de levering van het dier te bewerkstelligen en dat hij effectief de volledige macht (maîtrise effective) over het dier had.

N.M.B.S. t/ Hombecq H., Martroye G., Fonteyne M., Raepsaet R.

Herzien het tussenvonniss dd. 28 Mei 1948;

Overwegende dat de actie, ingeschreven ter Algemene Rol, onder nr 7.994, ingesteld door eiser Hombecq Henri, tegen Martroye, Fonteyne en Raepsaet, strekt:

1) tot het horen zeggen voor recht dat verweerders hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de schade, aan eiser berokkend doordat hij tot vallen werd gebracht door een losgebroken en rondlopende kalfvaars, toen hij op 20 December 1946 te Ingooigem, per fiets, van zijn werk huiswaarts keerde,

2) tot het aanstellen van een geneesheer-expert met opdracht de letsels te beschrijven, de datum van de hechting der wonden te bepalen, alsook de hoegrootheid der blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid,

3) tot de hoofdelijke veroordeling van verweerders tot betaling bij wijze van schadevergoeding van de som van 105.060 fr., voor de stoffelijke en zedelijke schade, en van een na deskundig onderzoek te ramen som voor stoffelijke schade, beantwoordende aan de gekapitaliseerde rente op grond der blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid, en in verband met het basisloon en de vermoedelijke tijd, die hij nog zal te leven hebben;

Overwegende dat de vordering, ingeschreven ter algemene rol onder nr 799, ingesteld door eiseres, de Nationale Maatschappij der Belgische Buurtspoorwegen, tegen Martroye, Fonteyne en Raepsaet, strekt:

1) tot het horen zeggen voor recht dat verweerders hoofdelijk verantwoordelijk en aansprakelijk zijn voor de gevolgen van het ongeval, op 20 December 1946 te Ingooigem overkomen aan Hombecq, baanwerker in haar dienst;

2) tot de algehele veroordeling van verweerders om terug te betalen aan eiseres de door haar aan haar verzekerde uitbetaalde voorschotten en uitgekeerde vergoedingen, begroot op 31.655 fr., onder voorbehoud van gebeurlijke vermeerdering in de loop der procedure;

Overwegende dat deze beide eisen met het oog op een goede rechtsbedeling dienen samengevoegd te worden;

I. In feite:

Overwegende dat op 19 December 1946 om 18u30 een

koe gebracht werd met een vrachtauto naar de hoeve van Martroye Georges te Zwevegem;

Dat het dier op de wagen vergezeld was door Raepsaet Roger en Martroye Urbain die volgens Raepsaet het vervoer deed voor rekening van Fonteyne Marcel, landbouwer te Celles;

Dat, toen zij het dier wilden lossen, de koe over de vrachtauto sprong, en de velden inliep;

Dat zij tevergeefs het dier vervolgden, maar het wegens de duisternis niet konden vinden;

Dat zij de gemeentebesturen telefonisch van het feit verwittigden en op 20 December omstreeks 16 u 30 door het gemeentebestuur van Ingooigem geseind werd dat er een koe op het grondgebied van de gemeente rondliep, en dit waarschijnlijk het ontvluchte dier was;

Overwegende dat op 20 December omstreeks 15u30 Vercruysse Cesar, landbouwer te Ingooigem, aan het werk op de hofstede van zijn vader, een koe op de velden zag zwerven, die op de hofstede afkwam;

Dat hij naar het dier liep, maar dit, toen hij op een afstand van 30 tot 25 meter was, naar hem toe kwam, schuimbekkend en woedend, hem met zijn horens stootte en hem trof aan de rechterbil, zodat Vercruysse op de vlucht ging en zich in huis verschuilde;

Dat kort daarna de veldwachter afkwam en de koe in bedwang hield;

Overwegende dat omstreeks 17u30 Hombecq van Anzegem per fiets aldaar kwam gereden, terugkerend van zijn werk, terwijl de koe op een partij zaailand stond;

Dat Vercruysse en de veldwachter hem toeriepen dat hij niet mocht naderen, maar moest blijven staan;

Dat hij dit vermoedelijk niet hoorde, maar voortliep en, op de hoogte van het dier gekomen, het toeriep « allé, ga weg », en trachtte het te verjagen;

Overwegende dat de koe toen op hem toesprong, hem met een kopstoot van zijn rijwiel sloeg, wat zij drie of viermaal herhaalde en ook zijn rijwiel verbrijzelde;

Overwegende dat op het geroep der aanwezigen de koe naar deze toekwam, zodat het slachtoffer kon worden binnengebracht;

Overwegende dat op dezelfde dag omstreeks 15 uur, Vindevogel Yolande door de koe reeds aangevallen werd, die deze vrouw met haar horens in het achterste stak, ophief, en dan ten gronde liet vallen;

Overwegende dat tijdens deze gebeurtenissen Fonteyne Marcel, Raepsaet Roger en Martroye Urbain, ter plaatse gekomen waren het dier erkennen;

Dat de telefonisch verwittigde rijkswachters Carez en Debaets der brigade Anzegem, ook kwamen;

Overwegende dat Fonteyne, zich aangevende als eigenaar der koe, bij de rijkswachters aandrang, opdat zij de koe zouden afmaken, gezien het veroorzaakte ongeval, en de onmogelijkheid het dier te vangen;

Overwegende dat, nadat men het advies ingewonnen had van de rijksveearts Vindevogel, het dier neergeschoten werd met tien mitraillettekogels;

II. In rechte:

A. Betreffende het principe der aansprakelijkheid:

Overwegende dat eiser beweert dat Georges Martroye verantwoordelijk is voor de door de koe berokkende schade, welke koe hij had gekocht « als eigenaar van het dier, hetzij het onder zijn bewaking stond, hetzij het verdwaald of ontsnapt was »;

Dat Marcel Fonteyne verantwoordelijk is, hetzij eveneens als vermoedelijke eigenaar, hetzij omdat hij de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid op zich genomen heeft;

Dat alle drie, inbegrepen Raepsaet, aansprakelijk

zijn, daar zij de nodige achtzaamheid en voorzorgen niet besteed hebben aan he topladen, vervoeren en lossen van het dier;

Overwegende dat eiser zijn vordering doet steunen op de artikelen 1382, 1383, 1384 en 1385 van het B.W.;

Overwegende dat verweerder Martroye beweert dat hij op het ogenblik van het ongeval nog geen eigendomsrecht op het dier, oorzaak ervan, verworven had;

Dat trouwens eiser, die de bewijslast draagt, niet bewijst dat verweerder Martroye eigenaar was van het dier;

Overwegende dat verweerder Martroye beweert dat verweerder Fonteyne eigenaar was;

Dat zelfs, moest hij, Martroye, eigenaar geworden zijn — quod non — de koe niettemin onder toezicht was van verweerder Fonteyne, daar de koe nog niet geleverd was;

Overwegende dat verweerder Fonteyne beweert dat hij geen eigenaar was van het dier tijdens het ongeval, daar de koe verkocht was aan Martroye en het eigendomsrecht van rechtswege was overgegaan bij het ontstaan der overeenkomst;

Dat hij ook het dier onder zijn bewaking niet had;

Overwegende dat hij aanvoert dat hij de aansprakelijkheid niet op zich genomen heeft, daar schuldvernieuwing niet vermoed wordt, en daarbij de erkenning, gevolg van een dwaling omtrent het recht, waardeeloos is;

Overwegende dat verweerder Raepsaet beweert dat hij alleenlijk gehandeld heeft als commissionnaire tussen Fonteyne en Martroye Georges; dat hij alleenlijk medegereden is met de voerman om hem de weg te wijzen tot aan de hoeve, maar dat het dier nooit onder zijn toezicht of bewaking heeft gestaan, daar het vervoerd werd door Martroye Urbain van Celles, vervoerovereenkomst gesloten in zijn afwezigheid tussen Fonteyne en Martroye Urbain en waar hij buiten stond;

Overwegende dat de drie verweerders beweren dat eiser zelf het ongeval veroorzaakt heeft doordat hij het dode dier uitgedaagd en opgehitst heeft en geen gevolg gaf aan de hem gedane aanmaning om te blijven staan;

Overwegende dat noch de koop-verkoopovereenkomst van de koe, noch de vervoerovereenkomst bewezen wordt door een geschrift;

Overwegende dat krachtens artikel 1341 B. W. akte moet worden opgemaakt van alle zaken, die de som of de waarde van 1.500 fr. te boven gaan;

Overwegende dat indien tussen partijen, het bewijs van zulke overeenkomst uit een geschrift moet blijken, daar partijen het « instrumentum » konden en moesten opmaken, derden echter het bestaan en de inhoud van overeenkomst door alle rechtsmiddelen mogen bewijzen (Verbr. fr. 23-5-1887; D. P. 1887, 1, blz. 498; Verbr. fr. 2-3-1904; D. P. 1904, I, bl. 615; De Page, Dr. Civ. T III, bl. 808; Laurent, Dr. Civ. T XIX, nr 475; Baudry Lacantinerie, Obligations T IV nr 2569);

Overwegende dat krachtens artikel 1382 B.W.B. eenieder aansprakelijk is voor de schade door zijn schuld veroorzaakt;

Overwegende dat krachtens artikel 1383 B.W.B. deze aansprakelijkheid zich uitstrekt niet enkel tot de schade veroorzaakt door een daad, maar ook door nalatigheid of onvoorzichtigheid;

Overwegende dat krachtens artikel 1385 B.W.B. « de eigenaar van een dier, of hij die het gebruikt, zolang het in zijn dienst staat, verantwoordelijk is voor de schade door het dier veroorzaakt, hetzij het dier onder zijn bewaking is, hetzij het verdwaald of ontsnapt is »;

Overwegende dat de bewaker van het dier diegene

is, die het dier onder zijn toezicht houdt, en de door het dier opgeleverde voordelen geniet (Verbr. 16-10-1902; Pas. 1902, 1, bl. 350);

Dat het dus gaat om de juridische bewaking en niet enkel om het louter materiële feit der « detentio » zodat de bewaking het toezicht impliceert ten bate en op risico van de bewaker (De Page, Dr. Civ., T. II, bl. 865; Beroep Brussel: 31-5-1902; Pas. 1903, II, bl. 7);

Overwegende dat de verantwoordelijkheid op grond van art. 1385 B. W. een alternatief karakter heeft en niet cumulatief is, daar zij rust ofwel op de eigenaar ofwel op de bewaker (Mazeaud: Responsabilité, T. I, nr 1081; Planiol et Ripert, Dr. Civ. T. VI, nr 593, 594);

Overwegende dat verweerder Martroye bekend dat hij de koe, die het ongeval veroorzaakt heeft, gekocht heeft van Fonteyne, maar beweert dat hij er geen eigenaar van geworden was op het ogenblik van het ongeval;

Overwegende dat de verkoopovereenkomst voltrokken is, zodra partijen het eens zijn geworden over de zaak, die het voorwerp is van de verkoop, en over de prijs (art. 1583 B.W.);

Overwegende dat, eens de koop voltrokken, de koper ten aanzien van de verkoper, de eigendom heeft van rechtswege, al werd de zaak nog niet geleverd en de prijs nog niet betaald;

Overwegende dat Martroye de eigendom van de litigieuze koe ten aanzien van Fonteyne verworven had bij het sluiten van het akkoord nopens de zaak en de prijs op de hoeve van verkoper;

Overwegende dat voorzeker de clause van voorbehoud van overdracht van eigendom, dat afwijkt van art. 1583 B.W., geldig is tussen partijen;

Overwegende echter dat enerzijds Martroye deze zou moeten bewijzen bij middel van een geschrift, hetgeen hij niet doet, en dat, anderzijds, zulke clause niet kan tegengeworpen worden aan eiser Hombecq, of aan eiseres N.M.B.S., die derden zijn;

Overwegende dat verweerder beweert dat het litigieuze dier niet onder zijn bewaking was tijdens het ongeval;

Overwegende dat uit de strafbundel, en onder meer uit de getuigenis van Raepsaet blijkt dat het dier, eens de vrachtauto op de hoeve van Martroye gekomen, uit de wagen sprong en de vlucht nam; dat Martroye niet op de vrachtauto was en nog geen bezit genomen had van het dier;

Dat de levering nog niet geschied was daar deze « de overdracht is van de verkochte zaak in de macht en het bezit van de koper » (art. 1604 B.W.) en volgens de verklaring van de verkoper Fonteyne, de koe moest geleverd worden bij de landbouwer Martroye Georges te Zwevegem;

Overwegende dat de koe op het ogenblik dat zij ontsnapte dus niet onder de bewaking of toezicht van Martroye stond, daar het vervoer gebeurde om het vervullen van verkopers verplichting en dus niet hoofdzakelijk in belang van verweerder Martroye;

Overwegende nochtans dat, toen de koe het ongeval veroorzaakte, dit niet gebeurde toen zij wegliep, en te Zwevegem, maar wel daags nadien en te Ingooigem;

Overwegende dat de grondslag van art. 1385 B.W. een fout is in de bewaking van het dier (De Page: dr. civ. T. II, bl. 867, 866; Laurent: dr. civ. T III, nr 373), en dus het de bewaker is die aansprakelijk blijft, wanneer het dier aan zijn bewaking ontsnapt is of verdwaald is geraakt;

Overwegende dat verweerder Fonteyne beweert dat Martroye Georges zich gewond heeft tot Martroye Luc

te Celles om het dier tot op zijn hofstede te vervoeren, en het de zoon Martroye Urbain is, die de koe op de hofstede van Fonteyne is komen halen om deze naar Zwevegem te vervoeren;

Overwegende dat verweerder Georges Martroye beweert dat het vervoer besteld werd door verweerder Fonteyne, hetgeen zou overeenstemmen met het vervullen van zijn verplichting om de gekochte koe te leveren op de hoeve te Zwevegem;

Overwegende, dat het zonder belang is te onderzoeken wie het vervoercontract afgesloten heeft met Luc Martroye of Urbain Martroye, daar de vervoerder de bewaking had van het dier;

Overwegende inderdaad dat de vervoerder inzake beroepshalve de materiële « detentio » had van de koe, en deze te zijnen bate uitoefende (Bouillenne: La responsabilité extra contractuelle, blz. 123; Verbr. 1-3-1945; J. T. 1945, blz. 273);

Overwegende dat eiser beweert dat Fonteyne als eigenaar van het dier aansprakelijk is voor de daardoor veroorzaakte schade;

Overwegende dat, zoals hoger uiteengezet, Fonteyne het eigendomsrecht over het dier verloren had van rechtswege en door het feit van het gemeenschappelijk akkoord tussen koper en verkoper aangaande de zaak en de prijs;

Overwegende dat eiser beweert dat Fonteyne minstens gehouden is tengevolge van « novatie » of schuldvernieuwing of wegens een door hem aangegane verbintenis;

Dat dit kan afgeleid worden uit volgende feiten: dat Fonteyne zich daags na de ontsnapping van het dier, toen het rondliep te Ingooigem, gedragen en aangesteld heeft als zijnde de eigenaar van het dier — volgens proces-verbaal is hij het, die aan de rijkswacht gevraagd heeft het dier af te maken. Hij is het die verklaarde aan de rijkswacht: « de personen, die gekwetst werden, zullen wij schadeloos stellen langs onze verzekering om »;

Dat Fonteyne door brief van 6 Januari 1947 zich bereid verklaarde het slachtoffer te vergoeden en eerst op 22 April 1947, bij geschrift van zijn raadsman Mter De Rick, zijn aansprakelijkheid betwistte;

Overwegende dat « schuldvernieuwing » of « novatie » de « animus novandi » veronderstelt;

Dat zij geschieden kan door wijziging van schuld-eiser, van schuldenaar of van het voorwerp;

Overwegende dat deze geenszins vaststaat;

Overwegende inderdaad dat de schuldvernieuwing door wijziging van schuldenaar de toestemming van schuldeiser vereist alsook van schuldenaar;

Dat uit geen enkel element kan worden afgeleid dat Fonteyne zich als schuldenaar van de vergoeding wilde stellen tot bevrijding van de vroegere schuldenaar;

Dat ook uit niets kan worden afgeleid, dat Hombecq de bedoeling had Fonteyne als schuldenaar te aanvaarden in stede van de vroegere schuldenaar;

Dat inderdaad Hombecq op dit ogenblik niet wist en nog niet schijnt te weten wie eigenlijk de wettelijk aansprakelijke persoon was;

Dat Hombecq niet aanwezig was bij de verklaring aan de rijkswacht en nadien zich nooit in betrekking heeft gesteld met Fonteyne;

Overwegende dat Fonteyne een aanneembare uitleg geeft van zijn verklaring aan de rijkswacht, uitleg welke de schuldvernieuwing uitsluit;

Dat hij immers zegt dat hij deze verklaring deed in dwaling omtrent het recht, in de mening dat hij wettelijk aansprakelijk was, daar het dier noch geleverd noch betaald was;

Overwegende dat een erkenning van verantwoordelijkheid, steunend op een opvatting omtrent het recht, niet bindend is, wanneer er vergissing bestond betreffende het recht;

Dat Fonteyne, wettelijk niet verantwoordelijk zijnde, enkel zou kunnen gehouden zijn, indien hij zich contractueel had willen verbinden voor de schadelijke gevolgen van het ongeval;

Maar dat dit oogmerk of die bedoeling niet bezeten is;

Dat de eis tegenover Fonteyne dus ongegrond voorkomt;

Overwegende dat eiser Hombecq ook beweert dat verweerder Raepsaet aansprakelijk is voor de schade, ontstaan uit de dolheid der koe;

Dat hij echter verzuimt de rechtsgrond dezer aansprakelijkheid te bepalen;

Overwegende dat verweerder Raepsaet, zonder ernstige betwisting vanwege eiser, beweert dat hij alleenlijk tussengekomen is als commissionnaire in de verkoop;

Overwegende dat Raepsaet erbij voegt dat hij enkel op de vrachtwagen was om aan de bestuurder Martroye Urbain de weg naar de hofstede van Martroye Georges te wijzen;

Overwegende dat eiser in zijn besluiten uit de volgende verklaring aan de rijkswacht wil afleiden dat Raepsaet vervoerder was, en de koe onder zijn bewaking, leiding en toezicht stond: « Gisteren 19 dezer in de namiddag kwam ik (Raepsaet) met een vrachtauto, waarop een koe stond, in gezelschap van Martroye Urbain uit Celles en voor rekening van Fonteyne Marcel uit Celles gereden naar Zwevegem »;

Overwegende dat uit deze losse zinsnede niet kan worden afgeleid dat hij beroepshalve het dier in « detentio » had (Verb. 1-3-1945 loco citato);

Dat eiser zou moeten bewijzen dat Raepsaet ingevolge het door hem met koper of verkoper gesloten commissiecontract, de plicht had de levering te verzekeren van het dier en effectief de volledige macht (maitrise effective) erover had;

Overwegende dat dit hoegenaamd niet bewezen wordt en dit bewijs niet wordt aangeboden;

Dat Hombecq, derde zijnde, de overeenkomst zou mogen bewijzen door alle rechtsmiddelen;

Overwegende dat eiseres, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, als verzekeraarster, om reden van werkongeval, haar verhaal uitoefent tegen de personen, in haar mening aansprakelijk voor het ongeval;

Dat zij dezelfde gronden van aansprakelijkheid inroept als eiser Hombecq;

Dat deze onbewezen voorkomen, zoals hoger uiteengezet;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Voegt samen de vorderingen ingeschreven ter A.R. onder nr 7.993 en nr 7.994;

Verwerpt deze als ongegrond;

Verwijst ieder der beide eisers in de helft der kosten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

VREDEGERECHT TE KONTICH

9 October 1951.

Rechter : M. De Ridder.
Advocaten : Mrs Koll en De Cuyper.

Handelshuur. — Krachtens artikel 35 van de wet van 30 April 1951 blijven de tot dusver geldende huurprijzen van kracht. — Betekenis van de woorden « akkoord van partijen » in het eerste lid van dit artikel.

Art. 35 van de wet van 30 April 1951 op de handels-overeenkomsten voorziet dat de tot dusver geldende huurprijzen van kracht blijven, onder voorbehoud van de bij de huishuurwetgevingen toegelaten verhogingen.

Onder de woorden « akkoord van partijen » in het eerste lid van voormeld artikel mag alleen worden verstaan een na het in werking treden van de wet van 30 April 1951 tot stand gekomen akkoord.

Eeckelaerts t./Van der Meulen

Aangezien de eis strekt tot verhoging van de huishuur voor de garage « Renova » op drie duizend frank per maand, zijnde de oorspronkelijke overeengekomen huurprijs; ten minste op twee duizend acht honderd en vijftig frank, zijnde de verhoging met 200% van de maandelijks huurprijs, die op negen honderd en vijftig frank bepaald werd bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg, rechtdoende in beroep.

Aangezien het geding ingeleid werd onder de werking van de wet van 26 December 1900 en vijftig en anderzijds van af 1 Juni 1951 toepassing dient te worden gemaakt van de wet van 30 April 1951 op de handelsverhuring, die op de litigieuze huur van toepassing is.

Aangezien verweerder aanbiedt een huur te betalen van 2,500 frank per maand, zegge een verhoging met meer dan 150%. Dat dit aanbod voldoende voorkomt voor de periode vóór de toepasselijkheid van de wet van 30 April 1951.

Aangezien de vroeger in de huurovereenkomst bedongen huurprijs van drie duizend frank na een hardnekkige procedure verminderd werd tot duizend negen honderd frank per maand.

Aangezien aldus bezwaarlijk kan gesproken worden van een accoord van partijen in de zin van art. 35, dat juist voorziet dat de geldende huurprijzen van kracht blijven, onder voorbehoud van de verhogingen, toegelaten bij de huishuurwetgeving. Dat hieraan bij accoord van partijen mag worden afgeweken in tegenstrijd met de gewone huishuurwetgeving.

Dat zulks veronderstelt dat dit accoord tot stand komt na het van kracht worden van de wet van 30 April 1951, hetgeen hier zeker niet het geval is.

Aangezien het echter redelijk is een coëfficiënt drie toe te passen op de vooroorlogse huurprijs van negen honderd en vijftig frank.

.....

NOOT : Vergelijk in dit nummer en dezelfde zin het vonnis van de Vrederechter te Antwerpen (1e kanton) d.d. 24 October 1951.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 24 October 1951.

Rechter : M. Horion.
Advocaten : Mrs Ooms en J. Franck.

Handelshuur. — Wet van 30 April 1951 niet van toepassing op huurovereenkomsten, waarbij de brouwerij-hoofdhuurster niet tevens eigenares is van het in het gehuurde uitgeoefende cafébedrijf.

Uit de geschiedenis van de totstandkoming van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten blijkt, dat de wetgever bedoeld heeft dat de brouwerij-hoofdhuurster van het perceel, die niet eigenares is van de daarin gedreven handelszaak, de bij de wet toegekende voordelen niet kan invoeren tegenover de eigenaar-verhuurder van het pand.

Uit de omstandigheden blijkt dat de caféhouder naar is van de handelszaak en niet de brouwerij-hoofdverhuurster. Daaraan doet o.a. niet af het feit, dat de brouwerij eigenares is van de meubilering van het café en de openingstaxe betaalt.

Waar niet is gebleken dat de hoofdhuurster (de werij) tevens eigenares is van de handelszaak, valt de tussen partijen bestaande huurovereenkomst niet onder toepassing van de wet van 30 April 1951.

N. V. Ardor t./ De Greef-Hoeben

Overwegende dat eiseres van verweerdere in huur heeft het handelshuis, gelegen te Antwerpen, De Coninckplein 6, tegen een maandelijks huurprijs van fr. 4.500,—;

Overwegende dat eiseres binnen de door de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten gestelde termijn regelmatig de hernieuwing der huur heeft verzocht tegen een maandelijks huur van fr. 4.500,—;

Dat verweerdere op deze vraag antwoordden, insgelijks binnen de door de wet gestelde termijn, en aan eiseres het aanbod van een derde bekend maakten en tevens andersluidende voorwaarden;

Overwegende dat de eerste vraag, die dient te worden opgelost, deze is of de tussen partijen bestaande huurovereenkomst onder toepassing valt der hierboven genoemde wet van 30 April 1951;

Overwegende dat ter zake vooraf dient te worden opgemerkt, dat eiseres niet bewijst de eigenares te zijn van de handelszaak, die in het gehuurde gevestigd is;

Dat deze handelszaak een cafébedrijf is, dat uitgeoefend wordt door een derde, aan wie eiseres het door haar gehuurde pand in onderhuur heeft gegeven;

Dat eiseres in gebreke blijft de overeenkomsten in het geding te brengen, dewelke zij met deze onderhuurder gesloten heeft en waaruit zou blijken dat zij ook de handelszaak in huur heeft gegeven;

Dat uit de geschiedenis en de totstandkoming der wet van 30 April 1951 blijkt, dat in de bedoeling van de wetgever de brouwerij, hoofdhuurster van het pand, die niet de eigenares is van de handelszaak, die in dit pand wordt gedreven, de voordelen der wet van 30 April 1951 tegenover de eigenaar-verhuurder van het pand niet kan invoeren (zie verslag Comm. Kamer van 19 December 1950 — zittijd 1950-1951 doc. nr. 124 blz. 7);

Dat eigenares te vergeefs zou doen gelden, dat de meubilering van het café haar eigendom is en dat zij de openingstaxe betaalt;

Dat, wat betreft de openingstaxe, deze aan eiseres bij termijnbetalingen, gevoegd bij de huurprijs, door de onderhuurder wordt terugbetaald;

Dat, voor wat de meubilering van het café aangaat, deze slechts een onderdeel van de handelszaak vormt;

Dat voor de overige bestanddelen van de handelszaak, zoals de benaming en de cliënteel, deze ontegensprekelijk toebehoren aan de caféhouder-onderhuurder;

Dat de benaming van het café verandert naar gelang de caféhouder verandert;

Dat de cliënteel in café's zoals deze, die buiten het wezenlijk centrum der stad gelegen zijn, bijna in haar geheel gevormd wordt door personen, die dit café bezoeken, niet om het bier dat er geschonken wordt, maar om de persoon zelf die het café houdt;

Dat verder nog kan opgemerkt worden dat, wanneer een caféhouder zijn zaak overlaat, zulks steeds geschiedt tegen een overnemingsprijs, dewelke door de brouwerij in zekere gevallen wordt voorgeschoten, maar die haar insgelijks in termijnbetalingen wordt terugbetaald;

Dat, moest de herbergier de eigenaar van de handelszaak niet zijn, men zich afvraagt met welk recht hij een overnemingsprijs zou eisen en waarom de brouwerij deze prijs aan de overnemer zou voorschieten;

Overwegende dat men vruchteloos zou opwerpen, dat de wet zich beperkt tot het vereiste, dat het gehuurde pand in hoofdzaak bestemd is tot het drijven van kleinhandel en niet vereist dat deze kleinhandel door de huurder zelf wordt gedreven;

Dat deze stelling slechts juist is, wanneer de huurder van dit pand eigenaar is van de handelszaak, die er in gedreven wordt, en het juist dit punt is dat eiseres ter zake niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen;

Overwegende dat eiseres verder opwerpt, dat verweerdere in hun antwoord op haar verzoek om huurnieuwening er geen gewag van gemaakt hebben, dat de wet van 30 April 1951 niet van toepassing was, zodat zij dit thans niet meer mogen inroepen;

Dat deze stelling niet kan gevolgd worden, daar het antwoord van verweerdere geen afstand oplevert van hun recht alle middelen te doen gelden nopens het toepassingsgebied der wet van 30 April 1951;

Overwegende dat uit bovenstaande beschouwingen blijkt, dat de tussen partijen bestaande huurovereenkomst niet onder toepassing valt der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van de handelszaak;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op tegenspraak, verklaren de vordering van eiseres niet ontvankelijk;

Wijzen de vordering van eiseres af en veroordelen haar tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

"Rechtskundig Weekblad"

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 24 October 1951.

Rechter : M. Horion,

Advocaten : Mrs J. de Raedemaeker en Erkens.

Handelshuur. — De verhuurder kan geen hogere huurprijs vorderen dan de vóór de inwerkingstelling van de wet van 30 April 1951 geldende. — Betekenis van de woorden « akkoord van partijen » in artikel 35, lid I der wet.

Geen enkele bepaling der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten laat toe terug te komen op in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissingen en deze aldus ongedaan te maken.

Uit art. 35, lid I, van voornoemde wet blijkt, dat de op de datum van de inwerkingtreding dezer wet werkelijk betaalde of verschuldigde huurprijs blijft doorlopen.

De woorden « behoudens akkoord van partijen » kunnen alleen slaan op na de inwerkingtreding der wet tot stand gekomen akkoorden.

Wanneer een wet een afwijking van een gebiedend artikel toelaat door « akkoord van partijen », kan zulks niet gelden voor akkoorden, die werden gesloten vóór dat partijen het bestaan van het gebiedend artikel kenden.

Het bovenstaande blijkt ook uit de bij de totstandkoming der wet gewisselde stukken.

De verhuurder kan dus geen hogere huurprijs vorderen dan de vóór de inwerkingtreding der wet bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis vastgestelde. Een voordien tussen partijen in strijd met de wet overeengekomen hogere huur kan niet gevorderd worden.

Cadisseur en cs. t./Sebrechts en Nivette.

Overwegende dat verweerdere van eisders in huur hebben het handelshuis, gelegen te Antwerpen, Goudbloemstraat 28 ;

Overwegende dat bij vonnis onzer Rechtbank de dato 4 October 1950, in hoger beroep bevestigd bij vonnis van 23 April 1951 — de door verweerdere verschuldigde huurprijs vastgesteld werd op 4.000 fr. per maand vanaf 1 Januari 1948 ;

Dat bij datzelfde vonnis een afrekening werd opgesteld tussen partijen, gaande over de periode van 1 Januari 1948 tot en met 1 October 1950, sluitende in 't voordeel van verweerdere met een bedrag van 1.800 fr., waarop zij wegens te veel betaalde huur gelden recht hadden ;

Dat bijgevolg ingevolge dit vonnis verweerdere een huurprijs verschuldigd waren van 4.000 fr. per maand en eisders hen een som van 1.800 fr. dienden terug te betalen ;

Overwegende dat het geschil tussen partijen over de periode van 1 Januari 1948 tot en met 1 October 1950 beslecht werd bij vonnis ; dat bekrachtigd werd in hoger beroep en dat kracht van gewijsde heeft verkregen ;

Overwegende dat geen enkele bepaling der wet van 30 April 1951 toelaat terug te komen op in kracht van gewijsde getreden gerechtelijke beslissingen om deze aldus ongedaan te maken ;

Overwegende dat dus dient te worden nagegaan welke huurprijs door verweerdere diende betaald te worden vanaf 1 November 1950 ;

Dat deze huurprijs geen ander kan zijn dan die,

welke door ons vonnis van 4 October 1950 werd vastgesteld;

Dat eisers zich tevergeefs beroepen op de bepalingen van art. 35 der wet van 30 April 1951 op de handels-huurovereenkomsten om vanaf 1 November 1950 op-nieuw de overeengekomen huurprijs van 4.500 fr. per maand te vorderen;

Dat bedoelde wet van 30 April 1951 bij ontstentenis van speciale bepaling desbetreffende geen terugwer-kende kracht heeft en geen inbreuk kan maken op verworven rechten;

Overwegende dat eisers voorhouden dat luidens hogerbedoeld artikel 35 op zijn minst vanaf het in werking treden der wet van 30 April 1951 de overeen-gekomen huurprijs terug van kracht wordt;

Dat deze stelling ongegrond is;

Overwegende dat voormeld art. 35, lid 1, luidt als volgt: «Gedurende de bij art. 33 en 34 gestelde ter-mijnen, blijven de huurgelden van de onroerende goe-deren of gedeelten van onroerende goederen, waar-van de huurovereenkomsten bij de inwerking treding van deze wet lopen of verlengd zijn, behoudens ak-kkoord van partijen, bepaald op het bedrag dat de huur-der op die datum werkelijk betaalde»;

Dat hieruit duidelijk blijkt dat de op de datum van de inwerking werkelijk bestaande (of verschuldigde) huurprijs blijft voortlopen;

Dat de woorden «behoudens akkoord van partijen» niet anders kunnen slaan dan op akkoorden ontstaan na het in werkingtreden der wet;

Dat inderdaad, wanneer een wet een afwijking van een gebiedend artikel toelaat door «akkoord van partijen», dit niet kan gelden voor vroegere akkoor-den, gesloten vóórdat partijen het bestaan van het gebiedend artikel kenden;

Dat dient te worden opgemerkt dat zij, die de tegenovergestelde thesis voorhouden (zie Lahaye en Van Kerkhove nr 486), enkel een mening uiten, daar er in de geschiedenis van de totstandkoming der wet van 30 April 1951 niets te vinden is, dat er zou op wijzen dat de woorden «behoudens akkoord van par-tijen» bij uitzondering zouden slaan op vroeger, soms vier jaar vroeger, gesloten akkoorden;

Dat integendeel in het bijkomend verslag der Com-missies van de Senaat (zittijd 1949 - 1950 doc. nr 36, blz. 19) uitdrukkelijk wordt gezegd, dat de eerste alinea van art. 35 betekent dat gedurende het daar-in voorziene tijdperk de huurder de huurprijs zal mo-gen blijven betalen, zoals hij hem betaalde bij het in werking treden der Wet («Le preneur pourra conti-nuer à payer son loyer comme il le payait à l'entrée en vigueur de la loi») (zie Tschoffen et Dubru: «Les Baux Commerciaux, blz. 99»);

Dat men tevergeefs zou opwerpen dat de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten de terugkeer betekent naar de vrijheid der overeen-komsten;

Dat inderdaad voor zekere huurovereenkomsten de wet van 30 April 1951 de terugkeer tot de vrijheid slechts voorziet na een termijn van achttien maan-den na het in werking treden dezer wet;

Dat daarom de wetgever de overgangsbepalingen heeft voorzien en heeft beslist, dat gedurende die pe-riode van overgang de huurprijs, die betaald werd bij het in werking treden dezer wet, zal *blijven* voortlo-pen, tenzij partijen er anders over akkoord komen, akkoord dat dan toch slechts na het in werking tre-den der wet tot stand kan komen;

Dat het in tegenovergesteld geval volstond, dat de wetgever zou verklaard hebben dat de verschillende

huurprijs de «overeengekomen huurprijs» (le loyer conventionnel) zou zijn;

Dat door zulks niet te doen de wetgever duidelijk zijn bedoeling heeft te kennen gegeven;

Overwegende dat men zich vruchteloos zou be-roepen op de billijkheid;

Dat men niet inzielt dat het billijk zou zijn dat een verhuurder, die in strijd met de wet en zelfs in over-treding van de wet, (het was een tijd lang straf-rechtelijk vervolgbaar) een onwettelijke huurprijs eiste en aldus een huurovereenkomst afsloot, zou be-voorrecht worden tegenover de verhuurder, die de wet eerbiedigde en een huurovereenkomst sloot tegen een wettelijk toegelaten bedrag;

Overwegende dat bijgevolg dient te worden be-slist, dat de door verweerders verschuldigde huur-prijs dient te blijven vastgesteld op 4.000 fr. per maand, zolang door eisers geen toepassing zal ge-daan worden van art. 25 al. 2 of al. 3 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten;

Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat verweerders van 1 November 1950 tot op 1 Sep-tember 1951 verschuldigd waren 11 x 4.000 fr. = 44.000 frank, waarvan zij 1.800 fr. mochten aftrekken, zodat zij 42.200 fr. dienden te betalen;

Dat uit de afrekening, door verweerders in hun besluiten weergegeven en dewelke niet wordt tegen-gesproken, blijkt dat zij dit bedrag vereffend hebben en bijgevolg geen achterstal meer verschuldigd zijn.

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op te-genspraak, verklaren de vordering van eisers onge-grond;

Wijzen eisers vordering af en veroordelen hen tot de kosten van het geding.

NOOT: Verg. in dit nummer en in dezelfde zin het vonnis van de Vrederechter te Kontich, d.d. 9 Oc-tober 1951.

BIBLIOGRAPHIE

REMMELINK J.: *Onbevoegde uitoefening van beroe-pen in het Nederlands strafrecht.* - Utrecht. 1951. 138 p.

Het proefschrift van Mr Rummelink heeft voor de Belgische jurist een dubbele waarde.

In de eerste plaats bevat het een uitstekende weten-schappelijke uiteenzetting van het positief Nederlands recht in verband met de onbevoegde uitoefening van beroepen; doch in een afzonderlijk hoofdstuk geeft de schrijver een uitvoerige ontleding van het Belgisch recht betreffende hetzelfde onderwerp.

De auteur geeft ons voorafgaandelijk een duidelijke omlijning van de begrippen beroep, bedrijf, bedrijfs-bescherming, ambt, hoedanigheid en titel, omlijning die onontbeerlijk is om de sancties, die door het Ne-derlands strafrecht voorzien zijn ter bescherming van de uitoefening van beroepen, nauwkeurig te kunnen volgen.

Daarna komt hij tot het commentaar van artikel 436 van het Nederlands strafwetboek, dat een algemene sanctie voorziet om de bescherming der uitoefening van het beroep te verzekeren, waarop dan een over-zicht volgt van de bijzondere beroepsbescherming in de menigvuldige gevallen die allen afzonderlijk bespro-ken worden: makelaar, advocaat en procureur, het geneeskundig en artsenijsbereidkundig beroep, de be-

roepen van veearts, onderwijzer, leraar, scheepskapitein, enz.

Bijzondere aandacht wordt gewijd aan de voorwaarden in dewelke bepaalde beroepen dienen uitgeoefend te worden, zoals het beroep van afbetalingscolporteur en het paramedisch beroep, waarvoor bijzondere wetten met eigen strafsancities voorhanden zijn.

Een zeer interessant hoofdstuk bespreekt de onzelfstandige uitoefening van een beroep, t.t.z. de gevallen waarin een bevoegde beroepsuitoefenaar zich laat bijstaan door een onbevoegde, b.v. tandtechnicus, magnetiseur, somnambule.

Buiten het strafrechterlijk optreden tegen het onbevoegd uitoefenen van een beroep stelt zich dan nog het vraagstuk van het civielrechterlijk en het tuchtrechterlijk optreden, die beiden door de auteur worden onderzocht.

Schrijver komt tot de conclusie dat het systeem van één generale strafsancitie tot bezwaarlijke consequenties voert, daar steeds het algemeen strafrecht en de bijzondere wet samen dienen toegepast te worden. Hij is van oordeel dat het nuttig ware in elk geval een regeling van de onbevoegde uitoefening in de bijzondere wetten zelf te voorzien, daar in deze teksten gelegenheid bestaat om met de speciale behoeften, die verband houden met de bijzondere aard van elk beroep, rekening te houden.

Wat betreft de Belgische wetgeving ten aanzien van de onbevoegde uitoefening van beroepen doet de auteur uitschijnen dat in België geen generale strafsancitie bestaat en hij onderzoekt dan achtereenvolgens de verbodsbepalingen der Belgische wet tot het voeren van academische titels, de bescherming van het medisch beroep en van het beroep van apotheker en veearts, het tandheelkundig beroep, dat van drogist, verpleger, architect, advocaat, wisselagent, enz.

Aan het slot van zijn volledige en merkwaardige uiteenzetting vraagt de auteur zich af of unificatie tussen het Nederlands en het Belgisch recht mogelijk blijkt. Hij is van oordeel dat er, ondanks grote verschillen, toch nog genoeg overeenstemming overblijft om een bepaalde rechtsunificatie op dit terrein niet volslagen onmogelijk te achten. Weliswaar bestaat er in België geen algemene strafsancitie. Sommige beroepen zijn in België niet beschermd, zoals onderwijsberoepen; andere zijn het niet in Nederland, zoals het beroep van wisselagent; in Nederland bestaat geen algemene strafrechterlijke bescherming van de academische titels; maar toch bestaat er in grote lijnen zeer veel overeenstemming in de praktijk.

De auteur besluit dat het wenselijk zou zijn de algemene bepaling van artikel 436 van het Nederlands Strafwetboek af te schaffen en aparte strafsancities in te voeren. Hij wenst in Nederland de Belgische wetgeving te zien invoeren op het onbevoegd dragen van academische titels en hij acht het mogelijk dat in beide landen een uniforme regeling op medisch gebied zou kunnen tot stand komen.

Het boek is een nieuwe zeer interessante bijdrage tot het vergelijkend recht van België en Nederland.
R.V.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Vergadering te Kortrijk

« Het Verbond schrijft zijn 2000ste lid in »

Op Zaterdag 27 October was het Verbond der Belgische Advocaten te gast bij de balie te Kortrijk, die het had uitgenodigd om aldaar de tweede algemene vergadering te houden van het rechterlijk jaar 1951-1952.

Zeer talrijke aanwezigen bevonden zich in de zaal van het stadhuis, die welwillend ter beschikking van het Verbond gesteld was geworden.

Tussen de vertegenwoordigers van de balies van Doornik, Gent, Brugge, Kortrijk, Brussel, Namen, Luik, Oudenaarde, Bergen, Charleroi, Leuven, Ieper, Antwerpen, stippen wij de aanwezigheid aan van de heren Stafhouders Gobbe, Van der Meersch, Kerkhove, Van den Berghe, Piette, Devos, Mr Van Leynseele, oud-voorzitter van het Verbond, Mr Gheude, oud-voorzitter van de Internationale Vereniging der Advocaten, Mr Victor, hoofdsteller van het Rechtskundig Weekblad, Mrs Van Roye en Tienrien van Brussel, Mrs Eeckhout, De Rijcke en Van de Velde van Gent, Mrs Harmignie en Aubry van Bergen, Mrs Chevalier en Mariage van Doornik, enz., enz.

Lieten zich verontschuldigen: de heren Stafhouders Thomas Braun van Brussel, Calozet van Aarlen, Tant van Leuven, Paulus van Dinant, Mrs Emile Janson, Sasserath, Wenseleers, Nossent, Etienne Van Parijs, Cochaux, Coppieters van Brussel, Mrs Le Boulengé en De Mazy van Dinant, Mr Diercxsens van Antwerpen, Mr Aubry van Bergen, Mr Paul Boland van Verviers, Mr Stranard van Charleroi, Mr Buisseret van Luik, Mr Pieltain van Namen, Mrs Stas en Thoné van Tongeren, Mr Wilwerth van Aarlen.

De zitting wordt eerst voorgezeten door de onder-voorzitter Mr Lagae en daarna door de heer Stafhouder Collignon, omringd door de leden van het bureel van het Verbond, Mrs Landrien, Thiebault, Hennebicq, Janne, Cornelis en Ugeux.

Na de allervriendelijkste welkomswaarden, die werden uitgesproken door de heer Stafhouder Kasiers, in naam der balie van Kortrijk, werd de dagorde aangevat.

Aansluiting der balies.

Te midden van warme toejuichingen kondigt de Voorzitter aan dat de balie van Gent, door beslissing van haar Raad der Orde, zich in haar geheel bij het Verbond heeft aangesloten. Dit is thans de zevende balie van België die het voorbeeld, dat vorig jaar gegeven werd door de balie van Kortrijk, heeft nagevolgd.

De massale toetreding der Gentse advocaten brengt het aantal confraters, die thans aangesloten zijn bij het Verbond, op meer dan 2000. Andere balies zullen volgen en weldra zullen alle Belgische advocaten lid zijn van het Verbond.

Algemene raad.

Mr Emmanuel Thiebault deelt de voorstellen mede die gedaan werden door de onderscheiden balies voor de aanduiding van hun mandatarissen in de schoot van de Algemene Raad van het Verbond. Deze voorstellen worden door de vergadering goedgekeurd.

Het fiscaal forfait.

Na een zakelijke tussenkomst van de heer Stafhouder Gobbe, wijst de Voorzitter er op dat het Verbond de mening van de advocaten gevraagd heeft, ten einde te vernemen of de meerderheid onder hen het al of niet wenselijk acht het fiscaal forfait te bekomen.

Mr Gobbe legt er de klemtoon op dat het forfait een volstrekt absoluut karakter zou dienen te hebben zonder dat enige herziening van de ene of de andere zijde mogelijk zou zijn, zulks gedurende een te bepalen tijdperk.

De vergadering neemt dit voorstel aan en is van oordeel dat de termijn op drie jaar dient vastgesteld te worden.

Pensioenkas.

Mr Van Roye brengt in herinnering dat de instelling van de pensioenkas verwezenlijkt is geworden op 17 April 1951, doch dat haar werking, alvorens effectief te zijn, voorafgaandelijk een serie berekeningen en contracten vereist waarvan de voorstellen zullen onderworpen worden aan de beheerraad op 29 November aanstaande.

Dadelijk daarna zal de pensioenkas kunnen in werking treden, doch hij vestigt de aandacht van de vergadering op de moeilijkheden, die zich hebben voorgedaan, bij het Ministerie van Justitie en bij de Ministerraad, om het principe van het pleitrecht te doen aanvaarden. Het besluit, waardoor de pleitzegel wordt ingesteld, is thans volledig klaar en werd reeds goedgekeurd door de Raad van State. Het lijkt niet dat men er zich moet aan verwachten dat de Ministers hun stelling zullen wijzigen wat betreft het pleitrecht.

Nochtans zal de beheerraad van de pensioenkas zich op 29 November aanstaande dienen uit te spreken over de vraag of de pensioenkas zal in werking treden zonder dat het pleitrecht zou aanvaard worden.

De inkomsten zullen stellig onvoldoende zijn en er dient in herinnering gebracht dat de toetreding van de balies slechts is bekomen en verleend geworden in het vooruitzicht dat het pleitrecht noodzakelijkerwijze zou worden ingesteld; de pleitzegel zou slechts een aanvulling zijn waarvan de advocaten volgaarne bereid zijn gedurende de eerstkomende jaren de last te dragen.

Mr Tienrien voegt enkele bijzonderheden toe aan de uiteenzetting van Mr Van Roye, waarna zich een interessante gedachtenwisseling voordoet, waaraan deelnemen Mrs Gheude, De Vos en Gobbe.

De vergadering verneemt aldus dat (*nihil novi sub sole*) het pleitrecht reeds bestond ten tijde van Maria-Theresia en dat het ten tijde van Napoleon was vastgesteld op 15 fr. voor Parijs en op 7,50 fr. voor de provincie.

Het Verbond zal een rondschrĳven zenden aan zijn leden, waarin de uiteenzetting van Mr Van Roye zal samengevat worden, ten einde hun de nodige inlichtingen te geven nog vóór de vergadering van de beheerraad van 29 November.

De vergadering stemt de volgende wens, die zal overgemaakt worden aan de Ministerraad en aan de advocaten die zetelen in het Parlement :

« Het Verbond der Belgische Advocaten, vergaderd » in algemene vergadering te Kortrijk op 27 October » 1951, na de uiteenzettingen gehoord te hebben van » Mrs Van Roye en Tienrien, bevestigt de volstrekte » noodzakelijkheid, om de normale werking van de » pensioenkas te verzekeren, dat tegelijkertijd met de » pleitzegel, waarvan de advocaten de last zullen » dragen, het pleitrecht zou ingesteld worden, dat in

» werkelijkheid slechts een geringe compensatie uit- » maakt voor de menigvuldige diensten die door de » Balie aan het land bewezen worden. »

Jaarlijks congres.

Mr Mariage nodigt het Verbond uit zijn jaarlijkse algemene vergadering dit jaar te houden te Doornik. Zoals men weet zal deze vergadering plaats hebben de laatste Zaterdag van de maand Juni 1952.

De Voorzitter bedankt Mr Mariage en de balie van Doornik voor deze uitnodiging die de vergadering dankbaar aanvaardt en warm toejuicht.

* * *

De aanwezigen begaven zich nadien naar het «Hotel du Damier», waar een allervriendelijkste ontvangst door de balie van Kortrijk georganiseerd was.

E.T.

PLECHTIGE OPENINGSZITTING VAN DE VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Zaterdag, 27 October 1951,

Op de plechtige opening van de Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent, wordt het publiek niet uitgenodigd.

De opening vindt plaats in familie. Dhr Moyersoën, Minister van Justitie, vereerde nochtans de vergadering met zijn tegenwoordigheid.

De leden zowel van de magistratuur bij het Hof van Beroep en bij de Rechtbank van eersten aanleg als van de Balie waren talrijk opgekomen. Dhr Beckaert, Procureur-generaal, was in persoon aanwezig. De Balie bij het Hof van Beroep was vertegenwoordigd door haar Stafhouder Mr De Bie en door menig oud-stafhouder. Onder de aanwezigen werd eveneens opgemerkt Professor Storme, senator Ronse, dhr Provinciaal Griffier Vervaecke, dhr Bestendig afgevaardigde van de Provincie, De Wilde. De verschillende zusterconferenties waren vertegenwoordigd, het pleitgenootschap te Brussel door Mr Van Hemelrijk, de Vlaamse Conferentie der Balie te Antwerpen door Mr E. Ooms, de Conferentie der jonge Balie te Kortrijk door Mr Evens en Mr Beel, de Conférence Libre du Jeune Barreau de Liège door Mr Willeur, het Journal des Tribunaux en de Conférence du Jeune Barreau te Brussel door Mr V. Nieuwenhuyze, de Conférence de Jeune Barreau te Gent door Mr Karel Seirlordt.

Bijzonder werd opgemerkt de vertegenwoordiger van dhr Deken van de Orde der Advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden, Mr De Ranitz, en de vertegenwoordiger der Conferentie der Jonge Balie bij de Hogen Rad der Nederlanden, Mr Talsma.

Even over het gestelde uur vangt de plechtige openingszitting aan in het Hof van Assisen, bijzonder opgemerkt te dezer gelegenheid.

Achter de bestuurstaafel nemen plaats, Mr Dua, de voorzitter van de Conferentie met aan zijn linkerhand Mr Debra, ondervoorzitter, en Mr De Rijk-De Cordier, secretaris en aan zijn rechterhand Mr De Bie, Stafhouder der Balie en Mr Jan Ronse, de openingsredenaar.

Na de vergadering voor geopend verklaard te hebben brengt dhr Voorzitter, Mr Dua hulde aan zijne Majesteit Koning Boudewijn, Koning der Belgen. Hij denkt in dankbaarheid terug aan de belangstelling,

welke Z. M. betoond heeft voor de Balie door zijn aanwezigheid op het jongste Congres te Brugge.

Hij herinnert eveneens voor de rechtstaande vergadering aan de tijdens het afgelopen jaar overleden Confraters, namelijk aan dhr Oud-Stafhouder Hebbelinck en dhr Oud-Stafhouder Bodaert, die gedurende de jaren 1903-1907 bestuurslid van de Vlaamse Conferentie van de Balie was.

Daarna begroet hij de aanwezige personaliteiten, en tevens verontschuldigde hij dhr eerste-minister Pholien, ministers Van Houtte en Van den Daele, dhr gouverneur van de provincie, Van den Bogaerde; dhr Rector van de Hogeschool te Gent, professor Kluyskens; Mr Collignon, Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten; Mr René Victor, hoofd-opsteller van het Rechtskundig Weekblad, alsmede verschillenden anderen die belet waren de bijeenkomst bij te wonen. Een bijzonder welkomwoord stuurt dhr Voorzitter tot dhr Moyersoen, minister van Justitie en bedankt hem voor zijn vererende aanwezigheid waarin hij een aanmoediging voor de Vlaamse Conferentie ziet.

Na de vertegenwoordigers van de zusterconferenties uit het binnen- en buitenland verwelkomd te hebben, brengt Mr Dua ook hulde aan zijn voorganger Mr De Meester, die gedurende twee jaar met groot gezag en welslagen, de werkzaamheden van de Conferentie geleid heeft. Tevens herinnert Mr Dua er aan dat over enkele dagen de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent, haar 78e bestaansjaar aanvangt. De Conferentie werd een eerste maal in 1864 ingericht, maar ten gevolge van de benoeming harer bestuursleden tot magistraat, vielen de werkzaamheden stil. Ze werden in 1873 hernomen om zonder onderbreking voortgezet te worden.

Daarop verleent Mr Dua het woord aan onze jonge confrater Mr Jan Ronse, die spreken zal over Rechtsvernieuwing - Rechtsverfijning.

Dhr Voorzitter, Mr Dua maakt de lof van de openingsredenaar en wijst er op hoe deze na door zijn vader Mr Ronse, tijdens zijn stagejaren te zijn gevormd, zich al op veelerlei gebied heeft onderscheiden.

Hij vestigt de aandacht van de toehoorders op de belangrijke werken welke door onze jonge confrater reeds werden geschreven, inzonderheid op zijn werk betreffende de aansprakelijkheid van de gemeenten en de wet van Vendémiaire, verschenen in 1945 en op de reeks artikelen van zijn hand opgenomen in het Rechtskundig Weekblad.

De Balie bij het Hof van Beroep te Gent en de Vlaamse Conferentie bij deze Balie inzonderheid, mogen er fier op gaan iemand als Mr Jan Ronse onder hare leden te tellen.

Onze lezers hebben in het nummer van verleden Zaterdag de volledige redevoering van Mr Jan Ronse reeds kunnen lezen. Het is derhalve overbodig op de inhoud er van terug te komen. Alleen wensen wij er op te wijzen dat deze op een voortreffelijke manier werd voorgedragen. Gedurende ruim anderhalf uur wist Mr Jan Ronse zijn toehoorders te boeien. Nimmer verslapte de aandacht en het was een waar genoegen onze jonge confrater te kunnen beluisteren. Lange en warme toejuichingen barstten dan ook na de laatste woorden van de openingsredenaar los.

De Voorzitter der vergadering, Mr Dua vertolkte zonder twijfel de gevoelens van al de aanwezigen wanneer hij Mr Jan Ronse hartelijk gelukwensde met de door hem uitgesproken voordracht. Hij verklaarde zich niet in staat de critiek er van te maken, daar ze niets dan lofprijzingen verdiende. Hij wees op de overvloed van de stof welke in deze voordracht op zulke harmonische wijze verwerkt werden en loofde

de spreker wegens zijn grote en onvermoeide werkkraacht. Hij sloot zich aan bij het optimisme waaraan Mr Ronse lucht gegeven had.

Na deze dankwoorden werd door dhr Voorzitter Mr Dua het woord verleend aan dhr Stafhouder, Mr De Bie.

Dhr Stafhouder drukte er zijn genoegen over uit de bloei en het welslagen van de Vlaamse Conferentie bij de Balie te mogen vaststellen. Hij wees op de openingsredenaar, als op een voorbeeld van studielust en werkwijze en zijn onderlijnde diens sierlijke taal en onberispelijke uitspraak. Hij wees op het grondig inzicht van onze jonge confrater in zo talrijke rechtsproblemen en de grote gemakkelijheid waarmede hij zijn uiteenzetting deed. Dhr Stafhouder brak evenwel een lans ten voordele van de klassieke rechtsopvattingen en in verband daarmede wees hij op de teleurgang van de hedendaagse wetgeving. Hij vergeleek de wetgeving van de beroerde tijden welke we doormaken en deze bij het einde van de vorige en het begin van de huidige eeuw: tijdvak gedurende hetwelke er eveneens grondige wijzigingen werden ingevoerd, voortspuitende uit het aanleggen van de spoorwegen, het invoeren van de wetgeving betreffende de Naaamloze Vennootschap, de wet op de vergoeding van de schade voortspuitende uit arbeidsongevallen. Volgens dhr Stafhouder was er niet alleen een vernieuwing van het recht en een verfijning van het recht noodzakelijk maar eveneens een vernieuwing van de wetgevers. Deze laatste verweet hij al te dikwijls recht te schepen ten behoeve van een bepaalde groep van de gemeenschap in plaats van voor de gemeenschap in haar algeheelheid genomen. Minder geestdriftig bleek dhr Stafhouder te wezen voor de studie van het vergelijkend recht omdat naar zijn oordeel ieder volk zijn eigen wetgeving behoorde te hebben ingegeven door eigen gebruiken en eigen zeden.

Hij spoorde de confraters en inzonderheid de jonge confraters aan hun taal beter aan te leren, grondiger te bestuderen. Hij nodigt hen uit met grote regelmatigheid de werkzaamheden der Conferentie te volgen, zich te oefenen in haar schoot om klaar en bevattelijk hun gedachten uiteen te zetten. Hij beveelt het voeren van schijnprocessen en het bijwonen van de terechtzittingen aan.

Om te besluiten onderlijnt dhr Stafhouder Mr De Bie de verplichting welke op de stagiaires rust, om met grote nauwgezetheid de belangen te behartigen van de cliënten die hun door het bureau voor Kosteloze Raadpleging worden toegestuurd. Het is niet alleen een beste school om zich in het beroep te oefenen, maar ook een gelegenheid om de minder gegoeden in hun vaak grote ellende bij te staan en een waar apostolaat uit te oefenen. De erkentelijkheid van de arme is een beloning waarop de jonge confrater ten eerste prijs behoort te stellen.

Over de betrekkingen van de jonge advocaten met hun confraters, met de Magistraten en met hun cliënten zal dhr Stafhouder bij een latere gelegenheid in het privaat spreken. Na een laatste beroep op de confraters om in een ridderlijke geest hun taak te vervullen, besluit dhr Stafhouder zijn redevoering die de algemene instemming verwierf en geestdriftig werd toegejuicht.

Nadat dhr Voorzitter, Mr Dua, de plechtige openingszitting voor geheven verklaard heeft, trekken al de aanwezigen onder zijn geleide en dit van dhr minister van Justitie en van dhr Procureur-generaal Bekaert, zich terug om een piëteitvolle hulde te brengen aan de gesneuvelde confraters, zowel dezen van de wereldoorlog 1914-1918 als dezen van de laatste

wereldoorlog 1940-1945. Bij ieder van de herdenkingsplaten wordt een ruiker neergelegd en enkele stonden stilte bewaard.

Een intieme ontvangst in een der zalen van het Gerechtsgebouw besluit de plechtigheden. 's Avonds werd een talrijk bijgewoond banket gehouden in het restaurant «La Ducale». Talrijk waren de confraters en de genodigden opgekomen. Vóór het nagerecht werden talrijke tafelreden uitgesproken. Achtereenvolgens werd het woord gevoerd door de Voorzitter van de Conferentie, Mr Dua; dhr Stafhouder Mr De Bie; Mr Van Hemelrijk namens het Vlaamse Pleitgenootschap, Mr De Ranitz, namens de Orde van de advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden, Mr Karel Geirlandt, namens de Conférence du Jeune Barreau te Gent, Mr E. Ooms, namens de Vlaamse Conferentie der Balie te Antwerpen, Mr Evens voor de Jonge Balie te Kortrijk, Mr Van Nieuwenhuyze voor het Journal des Tribunaux en de Conférence du jeune Barreau te Brussel, Mr Willeur, namens de Conférence du jeune Barreau te Luik, Mr Cornelis in naam van het Verbond der Belgische advocaten, Mr De Rijck-De Cordier in naam van de aanwezige vrouwelijke confraters, en om te besluiten door Mr Rapport, adjunct-kabinetsoverste van dhr minister van Justitie. Na het einde van het banket hebben zich nog talrijke confraters begeven naar het Post Hotel, om het privaat gala-bal van het Vlaamse gezelschapsleven te Gent bij te wonen.

VLAAMSE CONFEDERATIE DER BALIE TE ANTWERPEN

Vergadering van Woensdag 24 October 1951

Even na het gestelde uur wordt door de voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr E. Ooms, de vergadering voor geopend verklaard.

In zijn begroetingswoord verwelkomt hij bijzonder de jongeren van de Balie, die betrekkelijk talrijk de oproep van het bestuur beantwoord hadden.

Tevens spoort hij de aanwezigen aan om hun beste krachten in te spannen om het welslagen van de openingsconferentie, welke op 17 November a.s. in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw zal gehouden worden, te verzekeren.

Vooraleer het woord aan de spreker van de avond, Dr Germ. Phil. Vital Celen, Professor aan het Universitair Instituut voor Overzeese Gebieden en aan de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen, te verlenen, huldigt hij in hem de apostel van Frans-Vlaanderen, alsmede de letterkundige waarvan de grote verdiensten onbetwistbaar zijn en door een ieder aanvaard worden.

Hartelijk toegejuicht neemt Professor Celen het woord en houdt gedurende meer dan een uur de toehoorders onder de bekoring van zijn lezing. In grote trekken duidt hij de hedendaagse stromingen in de letterkunde aan en meer in het bijzonder in de poëzie en in de roman. Hij toont aan waarin de kenmerken van deze stromingen bestaan, wie hun voornaamste vertegenwoordigers zijn, hoe de ene door de andere wordt opgevolgd en voorbereid. Spreker wijst eveneens op de aanrakingspunten van de poëzie en de roman in onze Nederlandse letterkunde met de heden-

daagse stromingen in de letterkunde van de ons omgevende landen.

Hij onderlijnt de grote invloed welke van uit Frankrijk en zijn hernieuwers uitgaat.

Nadat de Voorzitter de spreker bedankt had stond er een zeer belangwekkend dioloog tussen de spreker en Mr Victor. Deze laatste stelde zich op een standpunt enigszins van dat van de spreker afwijkende. Hij onderlijnde vooral de grote waarde van de letterkundige werken van eigen bodem en de grote betekenis van sommige onzer dichters en prozaschrijvers.

Dit dialoog werd met de grootste belangstelling gevolgd.

Vooraleer de vergadering voor geheven te verklaren, verwittigt de voorzitter de aanwezigen dat de eerstvolgende vergadering op 9 November a.s. zal gehouden worden en Mr Paul De Schrijver, secretaris van de Raad der Orde, alsdan een uiteenzetting geven zal over het fiscaal forfait waaromtrent de Confraters uitgenodigd worden hun zienswijze te doen kennen.

TIJDSCHRIFTEN

Advocatenblad - n° 8 van 15 Oktober 1951.

Mr Y. H. M. Nijgh : Ererecht der advocaten. — Mr J. W. A. de Voort en Zestigjarig bestaan van het Verbond der Belgische Advocaten. — Mr J. H. Smeets : Ontwerp Advocatenwet. — Mr C. P. Hierneiss : Griffierechten.

Nederlands Juristenblad - afl. 37 van 27 Oktober 1951.

Mr F. M. J. Jansen : Vergoeding voor ideële (onstoffelijke) schade. — Mr M. G. Rood : Een gevaarlijke praktijk. — Mr P. Zonderland : Enkele opmerkingen over het eerste ontwerp-Bedrijfschap. — Mr J. De Vrieze : Civiele enquête. — Mr W. G. Belinfante : Dilettantenwerk.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - n° 4214, 27 Oktober 1951.

Prof. Mr G. de Grooth : Bedrog, dwaling en oneigenlijke dwaling bij contracteren van hogere dan de wettelijk toelaatbare huurprijzen. — Mr H. P. J. M. Coebergh : Verjaarde schulden en natuurlijke verbintenissen in verband met de imputatie van betaling (art. 1435 B. W.).

Journal des Tribunaux - n° 3911 de 28 octobre 1951.

Pierre Van Drooghenbroeck : Opportunité de la probation. — R. Charles : Une circulaire de M. R. Charles, procureur du Roi à Bruxelles.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation - 35° cahier, 25 octobre 1951.

M. P. Sumien : L'interprétation de la loi du 13 juillet 1930 relative au contrat d'assurance.